

Hind 19 krooni

HEA LAPS

J A TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

Poster:
Harry Potter
Piret Järvis

Vanad
aabitsad
Popike

Lemmikuga
arstile
**Suur
Kanjon**

Luulet
ja lugusid

<http://kommikas.kalev.ee/healaps/>

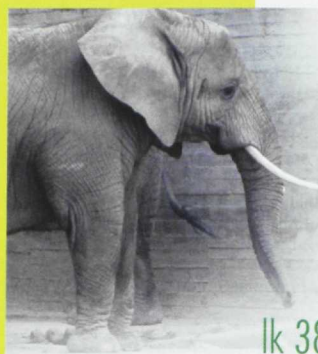
Foto: Hele-Mall Alamaa

Kuldset sügist, sõbrad ja augulased!

Oktoober –
kuldne lehelang!
On vahtrapuu all lehehang –
hang paremal, vinn vasemal
ja kullapeenar kase all.
Raps – mune kukub kastanist,
kõik lootmas puudeks kasvamist,
kuid see ei juhtu üleöö...
No mis seal ikka: algab töö!
Sa jätkad leheriisumist
ja mõtled televiisorist...
Kui kammitud saab murupind,
toas arvuti siis ootab sind.

Nii imeliselt lõhnab maa
oktoobrikuus! Vist aiamad, et
ei suuda sellist pakkuda
ei telekas, ei internet?...

Leelo Tungal

lk 38

lk 21

Kes-Mis-Kus?

Nr 10-2005

lk 22

lk 19

2. Toimetaja veerg
3. Luulet
4. Mattias Turovski jutt
5. Kirjalaps. Kadi-Maarja lugu
6. Noored fotokunstnikud
7. Pelikanimehest
8. K. Kumbergi aabitsalugu
10. Võrumaalased Legolandis
11. P. Sauteri jutt, S. Laidla,
L. Tungla värsid
12. Diplomaadi-test
13. Naeru-uss
14. Anneli kaevandusmuuseumis
15. Mustkunst
16. Koolimullid
17. Viljandimaa noorte luulet
18. Kunstikalender
19. Kristina Kruse Suures Kanjonis
21. Poster 1 Piret Järvis
22. Poster 2 Uuest Potteri-filmist
25. Kirjanurk
26. Mis uudist ?
27. Potteri-klubi
28. Ristsõna
29. OKE! Murekirjad
31. Kristiina Kassi rahakotinali
33. Suurvahetund
34. Barbindus
35. KOOMIKS
36. Sabina intervjuu loomaarstiga
37. Pop: Westlife, iidolipilte
38. Aleksei Turovski loomatarkuse-lugu
39. Väike moenäitus. Kröllid
40. Järjehoidja
41. Popike. Supernoored
bänditajad
42. Lego

lk 7

Eva-Lotta Kivi Suure-Jaani Gümnaasiumist

Leelo Tungal

TÜLINORIJA

Kellelegi see ei istu,
kui sa kisud tüli –
keegi vastu siis ei astu
sulle avasüli!

Päris igav paistab elu,
pole mingit uudist,
kui sul pole ühtki semu,
rääkimata pruudist!

Ringi käid vaid ättidega –
seegi kena juhus.
Plikad käivad pättidega *,
muide, ainult Muhus.

* Küllap tead, et pätid on muhu sussid

MÄNGUKOOBAS

Mängukoopas Kollide Master,
tema põvel aga plaaster.
Punne tuleb kolinaga,
pada keeb nüüd mulinaga.

Mängukoopas palju mängu,
jookseb ringi hulga gänge.
Sängis magab Koopajumal,
Torepoiss on natsa rumal.

Roosa Koer on liiga tige,
liriskomm on täitsa pime.
Kahvel 8 on hull,
tema nimeks on nüüd Kull.

Mu lemmik Hull Akvaarium
(originaalis Insane Aquarium).
Teised mängud on ka lähedad,
kuigi mõned verised või igavad.

Anni Klammer Lääne-Virumaalt

KOOLIS

Koolis käia on nii lahe,
iga päev saan ühe kahe.
Ajaloos ma murrin pead,
õpetaja mind ju teab.

Kehalises jooksuma pean,
seda teha ülihea.
Õpetaja tunnis kuri
nagu meie naabri Muri!

Õpetada mind on raske,
suikuda veel veidi laske.
Õhtul hilja telekast
kaesin filmi tulnukast.

Andres Mark Valguta Põhikoolist

KOOL

Koolis käia väga hea,
õppimist on üle pea.
Mata tund on parim tund –
seal ei tule peale und.
Liitma, lahutama peab,
jagamine ka on hea.
Õpilasi on meil vähe,
aga muidu on meil lahe.
Koolitarkust eluks vajab
iga laps me koolimajas.

Elina Karro Valguta Põhikoolist

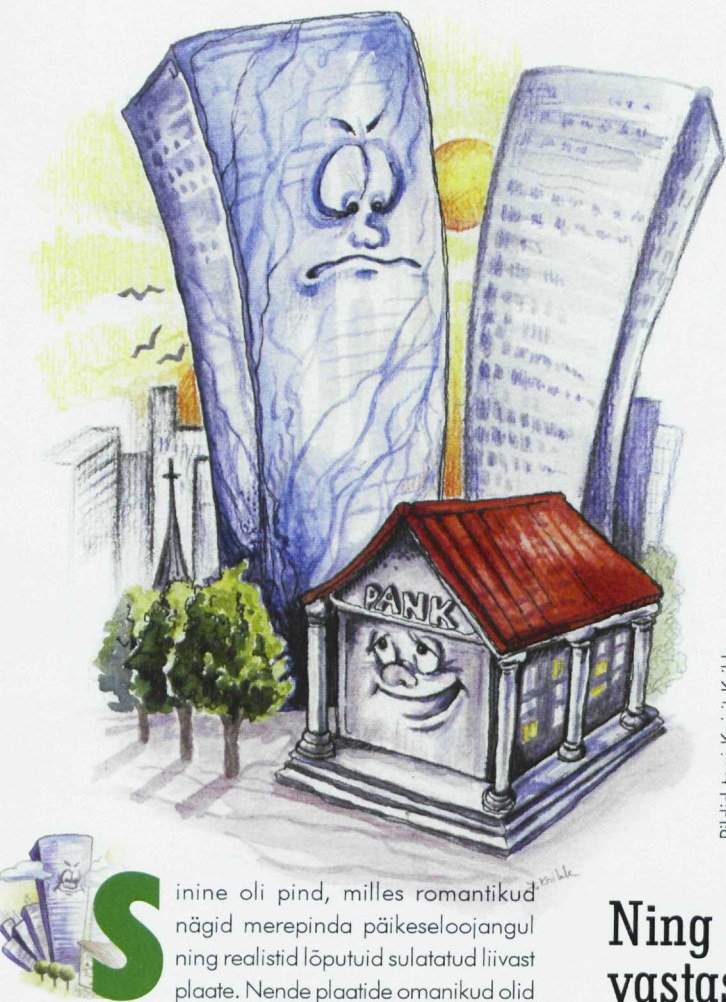

**Täname
Kultuuriministeriumi,
Kultuurkapitali
ja Hasartmängumaksufondi**

EESTI
RÄHVUSRAAMATUKOGU

Pilvelõhkuja ja vana pangahoone

Pildid tegi Kairit Krikk

hoone tundis end olevat paremas vormis kui kunagi varem. Tema müüride vahel tegutses tänaseni väga ammu asutatud ning kõrgelt hinnatud ja traditsioonitruu panga peakontor.

„Mis seal mere pool ka tänasel päeval vaadata on?“ küsis pangahoone sõbralikult enda vastas kõrguvalt hoonelt.

Pilvelõhkuja, kes polnud kunagi kuulnud vana maja rääkimas, otsis esmalt kaua ning enesekindla rahuga küsimuse stardipaika ning vastas viimaks võltstüdinunud toonil: „Uus sadamahoone on peaaegu valmis ning kui nad ükskord selle vana avenüü maha kisivad ja sinna asemele kiirtee rajavad, hakkab siin juba linna moodi välja nägema.“

Laskmata ennast kõrghoone poosist segada, muheles vana pangahoone edasi: „Ah et vana kuues on ikka veel omal kohal, meeldiv kuulda. Aga noormees, õelge, mis toimub vana autotehase aladel?“

„Seal seisab uus autotehas!“ märkis pilvelõhkuja võidurõõmsa mõnitusena.

Vana maja oleks justkui naeratanud, kui õhtupäikese kiired ta akendel peegeldusid. „Andestage mulle veel üks kord mu jultumus ning oma hierarhilise positsiooni piiridest väljumine ja õelge palun, mis on saanud omaaegsest staadionist Kollase tänava ääres?“ küsis vana pank hästi varjatud, kuid enesekindla ironiavarjundiga.

Pilvelõhkuja enesearmastus, mis ei lubanud tal vanakese irooniat tabada, pööras oma pilgu Kollase tänava suunas ning nentis siis ilmse pettumusega: „Staadion on ikka veel omal kohal!“

Sinine oli pind, milles romantikud nägid merepinda päikeseloojangul ning realistid lõputuid sulatatud liivast plaate. Nende plaatide omanikud olid suurlinna mäed, mis kõrgusid uhketena autodest kubisevate orgude kohal. Nad olid noored ja suured, progressi ning „uue“ mõtlemise mõõdupuud. Nende skelettide vahel püsisid inimeste organisatsioonid ambitsioonikate ning elujõuliste organitena, nende hambad särasid neonreклаami tähtedena kõrgel kõige muu kohal ning nende ekstreemselt maine eesmärk muutis mulje nendest peaaegu täiesti ebamaiseks.

Kahe hiiglase vahele oli kiilutud, nagu seda tänapäeva suurlinnades pahatihti ette tuleb, pisikene ning superpeeglitega võrreldes igivana pangahoone. Neile, kel tema jaoks veel silmi jätkus, tundusid maja silmad, mis paiknesid muide neljas reas, kuus akent igas, alistunult kurbadena ning tema ilusasti remonditud fassaad vaid haleda lepitusena asendamise tuhinas.

Selline egoistlik võltaskaastunne oleks aga seesuguste järeldustega vägagi valel teel. Omal ajal tänava kroon olnud vana panga-

Ning mis seal salata, vastasin mina neile nagu teie praegu mulle – ülbel, enesekeskselt ning peamiselt pimedalt.

See vastus paistis rauga pärimistuhinat vaigistavat ning mõnuses rahus nentis ta: „Vaadake, noorsand, ükskord minu nooruses, kui teie arhitekti esivanemad veel teisel kontinendil elutsesid, küsis see vana kirik seal, just ümber nurga, minu käest samu küsimusi. Ning mis seal salata, vastasin mina neile nagu teie praegu mulle – ülbel, enesekeskselt ning peamiselt pimedalt. Ma arvasin samamoodi ning tõenäoliselt arvas seda

omal ajal ka kirik, et oleme parimad, sest oleme uusimad, kõrgeimad ning säravaimad. Kuid välimisel on frustreriv omadus ajale jalgu jääda, see omakorda tõstab sisu ja mõtte ainsateks, millele panustada võime. Seega, noormees, võtke kuulda vana kiriku nõuannet, tooduna teieni vana panga poolt: ärge kasutage kunagi pealiskaudsust luubina, enesearmastust peeglina ega üleolekut viisakusena, sest kui te selle nõuande vastu eksima peaksite, ei pruugi teid enam olla nende sõnade mõtet elus hoidmas.“

Koolikoti jutustus

Tere!

Mina olen koolikott Ats. Ma ei ole üldse mitte tavaline koolikott – olen nimelt selline kott, kelle sisse haldjaemand tükikese oma võlukepikesest kaotas, see mind ellu ärataski.

Kuid kahjuks pean teid kurvastama tõsiasiaga, et tänane jutt ei tule üldse rõõmsates toonides. Nimelt räägin ma teile oma rasket elust.

Sündisin 1995. a. maikuu neljandal päeval, oma perre vist 1806. lapsena. Me elasime suures-suures pappkarbis minu sünnikodus tehases. Olin kõikide sõber ja minust peeti lugu sest olin oma aja kohta ilus värviliste kirjadega, tugevate sangade ja kenade klõpsudega kotike. Välimuse järgi võiks arvata, et olen ranitsa soost, kuid mind, minu õdesid ja vendi kasvatas vana kartulikott Tõnu.

Nii me seal elasime, kuni ühel päeval kuulsime hoiuruumi poole tulevaid samme. Uks läks kriuksuga lahti, ning karbil rebiti kaas pealt, üks tüsedavõitu mees võttis mu karbist välja ja toppis kitsasse karp, milles ei olnud peaaegu üldse õhku. Edasine ei vääri märkimist. Pärast pikka väsitavat autosõitu leidsin end suurest linnast, ühe uhke poe riivililt. Seal oli vahva olla, kuid kõik hea saab ruttu otsa...

Ükskord vara hommikul tuli poodi üks härra, keda temaga kaasas olnud paksult riidesse topitud tüdruk kutsus „issiks“. Mees talle vastu „tütreke“ või „Kati“. Küll oli naljakas seda kubujussi vaadata, puhkesin naerma, kuid kukkusin riivililt maha. Mees ehk issi jalutas rahulikult minu poole, tõstis mu üles, vaatas mind ja muigas: „Sind meile just vaja oligi!“

Küll nad ostsid alles asju, pabereid ja pliitaseid, oeh, mul käis sest kõigest pea ringi! Tagatipuks topiti kõik see kraam minu sisse. Sellele järgnes autosõit. Olin nutma puhkemas, kuid kui nägin seda tuba, kus ma varsti elama hakkam, oli kõik eelnev justkui luuaga pühitud. Kõik oli nii ilus, muidugi roosa ja plikalik, selline ninnu-nännu, aga ilus.

Saabus päev, mil hakkasin esimest korda tööle koolis. Läksime kooli ja pärast pikka väsitavat aktust algas klassijuhataja tund, millele järgnes kooliga tutvumine. Kohe, kui õpetaja läinud, hakkas üks poiss mind togima ja neil tekkis Katiga väike sõnelus, tüdruk puhkes nutma ja jooksis klassist välja nii suure hooga, et mina lendasin vastu ust lõhki kui trumm. Küll see oli valus!

Ükskord hommikul oli valu kadunud ja suure augu asemel oli minus suur karu.

Tahtsin end just püsti ajada, kui tüdruk tuli, võttis mu maast üles, vaatas mulle tõsiselt otsa, ajas silmad hästi suureks ja ütles: „Sa oled täitsa vahva!“ Ta tegi mulle suure-suure kalli.

See ei lähe mul kunagi meelest.

Nii me siis käisime kahekesi koolis, mina ja Kati. Tegelikult mulle meeldis koolis käia, mulle meeldisid eriti matemaatikatunnid, kuid iga päev viskas Kati mu söögivahetunniks kusagile tolmusesse nurka. Iga päev, nagu kiuste, pidi keegi mulle peale astuma.

Õhtuti, kui kodutööd tehtud ja Kati koos perega televiisorit vaatas, mõistatasin mina, kuidas sai küll minu kõhu külge see mõmmi. Just sel hetkel astus tuppa üks tädi, kes midagi oma

nina alla podises. Pikemal kuulamisel sain aru, et ta otsib Kati kotti ehk mind. Tahtsin talle juba hõigata, kust mind otsida, kuid memm leidis mu isegi üles. Vanaema vaatas mind hoolega ja ütles: „Oh, sind ma olen juba aidanud, sa vana võrukael, kust sa seekord puruks oled löödud?“ Nüüd on kõik selge: minu külge oli öm-meldud karu selle armsa memme poolt! Tahtsin talle öelda selge häälega aitäh ja teha suure kalli, nagu Kati kunagi talle oli teinud.

Vanaema pani prillid ninale ja nõelus – uskumatu, et valutult! Sain jälle terveks.

Nii me siis käisime kahekesi koolis, kuid varsti sai Katil esimene klass lõpetatud ja minugi aeg sai ümber.

Ühel kuunal suvehommikul tuli Kati oma tuppa ja viis mu oma vanaema kätte. Vanaema võttis karu mu küljest ära ja nähtavale ilmus auk. Karu sai aga Kati kätte. Olin toimuvast nii hämmeldunud, et ei osanud midagi teha, lihtsalt vaatasin, mis edasi saab.

Kati isa võttis mu kaenlasse ja minu üllatuseks ei teinud tüdruk minust väljagi, ta isegi ei lehvitatud, ainult vaatas. Ainult vaatas, pärast kõike seda, mis me koos läbi olime elanud! Kitsas tee viis meid suure plekist kastini, härra viskas mu sinna sisse. Viivuks mõtlesin selle üle, mis ma kõik oma elus läbi olen teinud. Silme eest jooksis läbi kõik – pappkastist plekk-kastini. Olin nii õnnetu.

Mu tee viis uuesti tehasesse – seekord ümbertöötlemistehasesse, kus tehti minust ilus värviline kilekott. Kes teab, mis minust edasi saab, kuid Katit ei unusta ma kunagi, aga see on juba teine jutt.

Kadi-Maarja
Võsu Jõgeva
Gümnaasiumist

„Sind
meile
just vaja
oligi!“

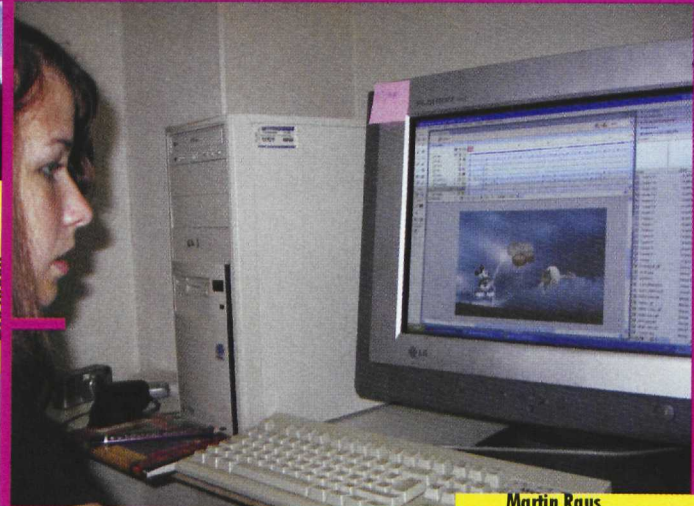

Tere! Saadan teile meie suvise
fotolaagri loomingut!
Lisa Kraak Tartust

Noored fotokunstnikud

Lisa Kraak

Martin Raus

Helen Ojamae

Raimond Soon

Helena Nolk

Robert Laursoo

Põhjamaise pelikani kõrge lend

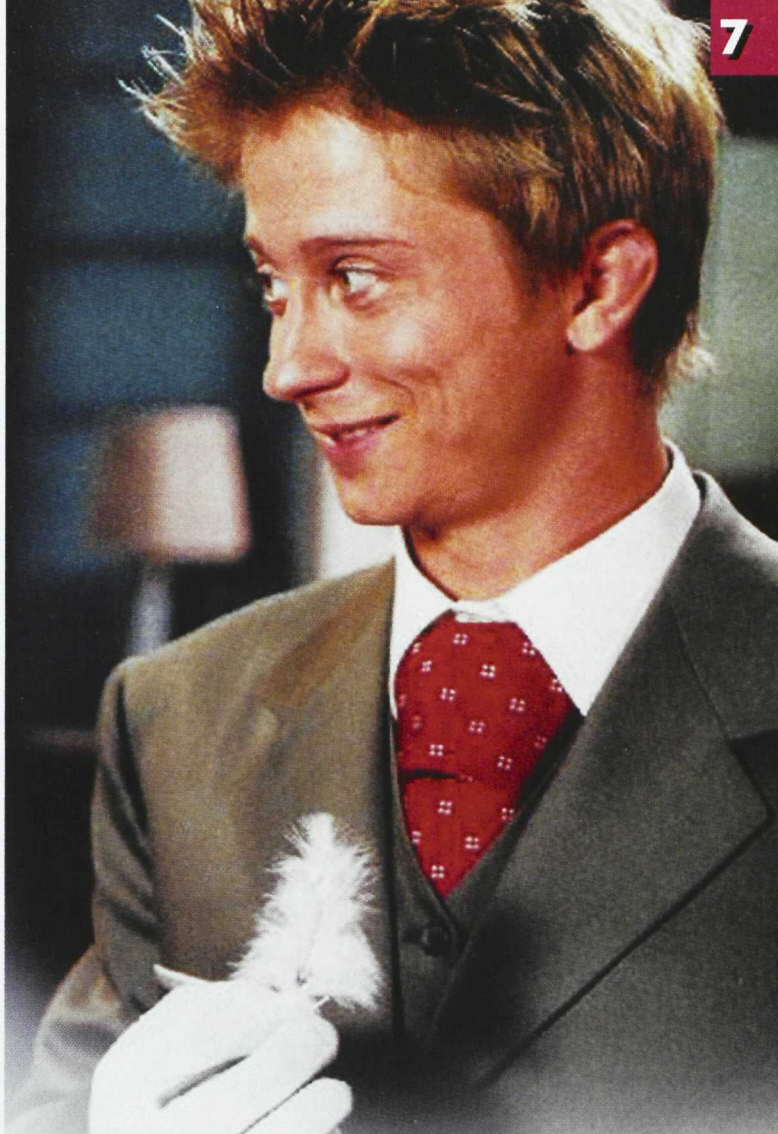
Pelikane saab meie kandis näha ikka ainult loomaaedades. Kuid lindude teed on kummalised – räägitakse, et aeg-ajalt eksib Põhjamaadesse ka eksootilisi tiivulisi. Pelikanist, kes otsustas Soomes kanda kinnitada ja koguni ülikonna selga tõmmata, pajatab soome kirjaniku Leena Krohni jutustus “Inimkuues”. (Raamat on, muide, 1987. a. ilmunud ka eesti keeles, tõlkijaks Piret Saluri.)

Selle jutustuse ainetel valmis Soome stuudios Lumifilm OY vahva linatöös “Pelikanmees”, mis esilinastus 17. detsembril 2004 ning mida Soomes siiani käiakse huviga vaatamas.

“Pelikanmees” on äratanud huvi ka mujal: filmi on näidatud USA-s, Kanadas, Saksamaal, Jaapanis, Hollandis, Brasiilias ja mujalgi. Tšehhimaal, Zlinis, pälvis “Pelikanmees” filmifestivali lastežüriilt parima filmi tiitli. Soomlased andsid filmile oma Oscari – Jussi auhinna – parima kunstnikutöö ja parima helikujunduse eest.

Filmi režissöör on **Liisa Helminen**, stsenaaristid William Aldridge ja Liisa Helminen. Pelikanmeest, kes linnaoludes nimetab end härra Linnuks, mängib **Kari Ketonen**. Linnu parimat sõpra, 10-aastast Emililit, mängib **Roni Haarakangas**. Loosse sekkub ootamatult ka Emili vanune linnatüdruk Elsa, kelle roll usaldati **Inka Nuorgamile**. Et aga lindude ja laste elu liiga roosiliseks ja udusuliseks ei kujuneks, selle eest kannab hoolt töökas, kuid uudishimulik ja kangesti linnu-loomavaenulik majahoidja (**Jonna Järnefelt**). Kuigi “Pelikanmees” leidub palju naljakaid kohti, puudutab film ka tõsisemaid probleeme: Emili ei suuda kuidagi leppida sellega, et ta vanemad otsustasid oma abielu lahutada, tema arvamust küsimatagi...

20. oktoobril toimub filmi esilinastus Tallinna kinos Sõprus.

1. **Kas isa juurde jäi Emilil maha**
  - a) koer
  - b) krokodill või
  - c) troll?
2. **Kas hr. Lind viis elutuppa**
  - a) vanni
  - b) pesakasti või
  - c) aiavärava?
3. **Kas külmkapis hoiab hr. Lind**
  - a) jaanalinnumune
  - b) kingi või
  - c) päevalilleseemneid?
4. **Kas majahoidjal on allergia**
  - a) maasikate vastu
  - b) kartulite vastu
  - c) lindude-loomade vastu?
5. **Kas pelikan on soome keeles**
  - a) peli
  - b) kani või
  - c) pelikaani?

Kindlasti saab “Pelikanmees” paljude eesti laste lemmikfilmiks. Meie aga korraldame väikese välk-ennustusvõistluse. Nende vahel, kes jõuavad kiiresti (enne 17. oktoobrit) toimetusse saata oma vastused järgmistele küsimustele, loosime välja ESILINASTUSE PILETEID Soome Instituudilt ja ka ergutusauhindu!

SAATKE AGA OMA ENNUSTUSED KÄHKU TEELE! Kinoekraan juba sügeleb esilinastuse järele! NB! Ärge unustage lisamast oma e-postiaadresse ja/või telefoninumbreid!

Krista Kumberg

Aabits läbi

ga laps ja täiskasvanu mäletab oma esimest aabitsat. Milline oli aga eesti rahva esimene aabits? Seda ei tea päris täpselt mitte keegi. Kooliharidust hakati Eestis andma 13.sajandil, seega umbes 800 aastat tagasi. Sellest ajast pole lugema õppimisel kasutatud abivahendeid alles jäänud. Ka hilisemast ajast on vanu aabitsaid vähe säilinud, sest sadu aastaid tagasi kasutati neid usinalt ja need kulusid laste käes sõna tõsisel mõttes lihtsalt ära.

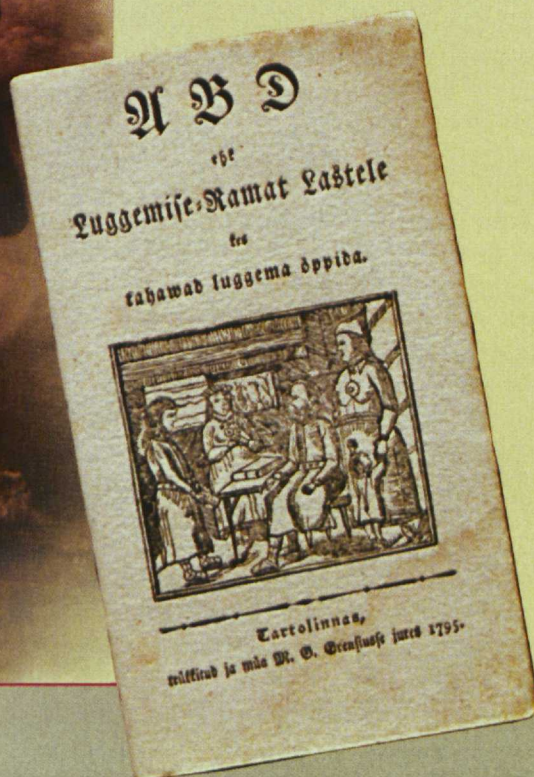
AABITSATA EI SAANUD NAIST VÕTTA!

Muidugi võib küsida, misjaoks talulaps üldse lugemist pidi õppima. Oskus lugeda oli toonasele talupojale niisama otstarbekas kui tutid ja kuljused künnihärja ikke otssas: adra järel käimiseks ja lehmade talitamiseks pole ju kirjatarkust tarvis. Asi oli selles, et 16. saj. keelati seadusega neil, kes lugeda ei mõistnud, naist võtta ja me-

hele minna. Säärase nõudmise seadis sisse kirik eesmärgiga, et iga kristlane mõistaks oma keeles jumalasõna lugeda ja seda südamesse võtta.

Noored pidid läbi tegema leerikooli, kus nad oma piiblitundmist ja lugemisoskust üles näitasid ning seejärel abielukõlvulisteks arvati. Seetõttu pusis ka kõva peaga talupoiss tähti kokku veerida. Kirrus, aga veeris! Võime sellest järeldada, et iga abieluinimene oskas mingil tasemel lugeda. Kirjutamisoskust hakati õpetama hoopis hiljem.

Lugema õppimine oli sadu aastaid tagasi palju raskem kui praegu. Nimelt korraldasid saksa kirikuõpetajad eesti kirja keele asju ja tegid seda saksa keele reeglitest lähtudes. Näiteks tähistab pikka vokaali saksa keeles täishäälikule lisatud h täht. Selle reegli kohaselt kirjutati eestikeelse sõna *maa* asemel "mah". Täpitähti ei tuntud. Kasutusel olid gooti tähed – keerulised ja konksulised ja omavahel, eriti suured tähed, samased. (Praegu loeme ja kirjutame ladina tähtedega. Gooti tähti kasutatakse tänapäeval kunstkujunduses, et anda edasi midagi vanaaegset ning salapärast, näiteks õudusjuttude ja –filmide pealkirjad.) Pealegi õpiti sadu aastaid tagasi lugemist tähe

Lugema õppimine oli sadu aastaid tagasi palju raskem kui praegu.

aastasade

nimede abil, mitte tähe hääldtega e. häälikumeetodil, nagu praegu. Veeriti valju häälega näiteks *em-u-el-de* ja seejärel tuli taibata, et loetav sõna on *muld*. Sel meetodil kulus lugema õppimiseks mitu aastat.

Ometi võime oma esivanemate üle uhkust tunda! Veidi üle saja aasta tagasi oli Põhja-Eestis kirjaoskamatu 3,8%. Samal ajal ei osanud Saksamaal lugeda 10%, Austrias 30% ja Itaalias koguni 60% elanikkonnast.

SALAPÄRANE AABITSALEID

Aastanumber oli siis 1928. Läti keeleteadlane J.Zevers oli kaevunud Lundi ülikooli raamatukogu vanematesse raamatukoidetesse. Küllap oli tal tähtsa uurimistöö jaoks materjali vaja, mida kodumaa raamatukogudest leida polnud. Äkki märkas ta mingeid igivanu köitmata raamatupoognaid, millel väljaandmiskohaks oli märgitud Riia. Lähemal uurimisel nägi ta raamatutes kuke pilti ning selgus, et tekst on eesti keeles. Tegemist oli kõige vanemate meie päevadeni säilinud eesti aabitsatega. Nendest tehti koopiad ja toodi Tartu ülikooli raamatukokku, kus teadlased pika uurimise ja vaidlemise peale arvasid, et tegemist on koolimehe Bengt Gottfried Forseliuse tehtud aabitsate kordustrükkidega, mis ilmusid aastatel 1694 ja 1698, seega pärast arvatava autori surma. Päris kindel, et need ei ole Eesti esimesed aabitsad.

Arhiivid ja raamatukogud võivad ainult pealtnäha tunduda igavate ja tolmuste paikadena. Taibukas uurija leiab sealt imelisi fakte ja tõendusid ning teeb ajalugu muutvaid avastusi. Muidugi pole üheski dokumendis otse öeldud, et kallis lugeja, ma nüüd kirjutan siin eesti kõige vanemast aabitsast. Otsija peab toetuma nõndanimetatud "kaudsetele tõenditele".

MICHAEL SAI KALLI KINGI!

Meie esimestest aabitsatest teame tänu ammu elanud tublidele arvepidajatele ja protokollide koostajatele. Tallinna raekirjutaja tähendas 1575. a. arveraamatusse üles, et vaesele koolipoisile Michael Slachterile osteti linna kulul 18 killingi eest laudne aabits. Võrdluseks olgu öeldud, et 23 killingi eest oleks saanud koormatäie peergusid, millega raekoda ja selle kantseleid pimedal ajal valgustada. (Vahaja rasvakünlad olid argiseks tarvitamiseks liiga kallid.)

Tegelikult pole teada, kas too aabits oli paberile trükitud raamat laudkaante vahel või oli see "laudne aabits" hoopis käepidemega lauatuukk, millele kleebitud paberilehel võis näha tähestikku, silpe veerimiseks, mõnd palvet. Enne trükikunsti leiutamist (1440-ndatel) olid tähed ja tekst puutahvile põletatud. Laudne aabits võistles aabitsaraamatuga veel tükk aega, sest oli hinnalt odavam. Ja pole teada, kas Slachterile ostetu oli üldse eesti(keelne) aabits.

Piiskop Joachim Ihering käis Eestimaa kogudusi külastamas, talurahva kirjaoskust ning piiblitundmist ja kirikuõpetajatekõstriite tööd kontrollimas. Nendel käikudel juhtunu ja kõneldu kanti hoolsasti protokollile. Niisiis saab lugeda, et piiskop soovitas talupoegade lugemaõpetamiseks kasutada seda head ja tululikku aabitsaraamatut, mille Ihering ise 1641. a. rootsi aabitsa eeskujul oli välja andnud. Ülestähendustes seisab, et piiskop olla mõnes paigas oma raamatu kogudusele kinkinud. Ehkki ka seda pole meie päevini säilinud, loeme Iheringu aabitsat eesti esimeseks aabitsaks.

Tallinna gümnaasiumi trükikal Adolph Simon tegi oma kaubale 1672.a. reklaami ja andis kataloogis teada, et muude trükis-

Tallinna raekirjutaja tähendas 1575. a. arveraamatusse üles, et vaesele koolipoisile Michael Slachterile osteti linna kulul 18 killingi eest laudne aabits.

te hulgas müüb ta hulgi ka eestikeelset aabitsat. Ta küsis saja raamatu eest ühe riigitaalri ja 13 valgerundstücki. Ühe taalri eest sai tol ajal 122 liitrit rükist.

Niisugustele kaudsetele tõenditele tuginedes võime oma aabitsa ajalugu umbes neljasaja aasta vanuseks lugeda. Tundub, et vanus on soliidne, aga ümbruskaudsete maade seas on meie aabits noorem veli, ainult lätlaste aabitsa ajalugu on veel tsipa lühem. Kuid mine tea, mida juhus veel aegade hämarusest esile toob.

Kuidas me LEGOLANDIS käisime

Võrumaa mehed Legomaal

Võrumaal, Viitkas elab vahva Paasi pere, kelle lastest vähemasti neli on olnud algusest peale Hea Lapse aktiivsed kirjasaatjad. Triibu-Liine löi rõõmust käsi kokku, kui Legotalongide loomisisel naeratas õnn Eerik Paasile – ja kõige toreدام oli see, et ka üks Eeriku vendadest sai võimaluse Taani Kuningriiki sõita. Reisi korraldas Hea Lapse vana hea sõber, legode maaletooja Eestis Rekato. Anname nüüd sõna Eerikule, kes jutustab oma muljetest.

Taanimaale sõitsin koos noorema venna Mareki ja isa Raivoga. Mulle meeldis väga lennukiga sõita, see oli väga huvitav kogemus. Alguses lendasime

Stockholmi ja sealt edasi Billundisse. Billund on üsna väike linn ja lennujaama on vaja selleks, et Legolandi oleks kergem pääseda.

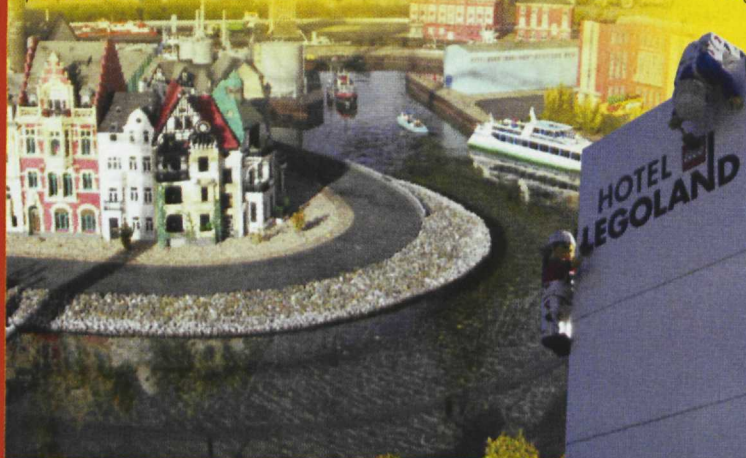
Hotelli sõidutas meid Legolandi buss. Legoland on päris suur ja koosneb mitmetest osadest, näiteks on seal

Duploland, Piraatide maa, Rüttilite Kuningriik jne. Kõigi nende riikide, linnade ja isegi tegelaste ehitamiseks on kasutatud legoklotse!

Väga palju oli ka igasuguseid karusselle ja muid põnevaid kohti. Minule meeldisid kõige rohkem Ameerika raudtee ja raputaja, mis pildus meid vennaga igapidi.

Legolandis olid igal pool töötodad, kus sai legodest igasuguseid asju kokku panna ja arvutamänge mängida. Kui enam mudeleid kokku panna ei viitsinud, siis võisid minna teatrit vaatama: Legomaal toimusid pildvalt igasugused naljakad ja huvitavad etendused. Kui kõht läks tühjaks, siis ei pidanud Legomaalt ära minema, sest seal on mitmeid söögikohti ja toidud olid Legolandis väga head ja maitavad.

Eerik Paas Võrumaalt

Peeter Sauter

Jumal tegi kärbse

(Tervitus William Blake'ile)

"Ma ei taha kärbest tappa, iss." Ja Rulla lõi kärbse surnuks.

"Iss, aga miks on kärbsed olemas?"

"Jumal seda teab."

"Jälle jumal. Jumal ei tea midagi."

"Oot, oot, lähme küsime järele."

"Kus ta elab?"

"Ma olen Nõmmel ammu ühte maja kahtlustanud, et see on jumala maja."

Läksime.

Aias oli vanamees.

Läksime aeda.

"Vabandage," küsis Rulla, "aga miks teie tegite kärbse?"

Vanamees vaatas meid, nagu ei tunneks ära. Mõtles.

Hakkas naerma: "Aga ei mäleta, vaat mitte ei mäleta."

"Ma ju ütlesin," porises Rulla. "Ta ei mäleta, miks tegi, aga mina pean tapma."

"Ära porise, Rulla, tule, lähme."

"Juba läheteegi," ütles vanamees. "Alles tulite."

Rulla läks uuesti vanamehe juurde ja vaatas talle silma:

"Tead, jumal, kui sa tahad, siis me tuleme sind veel

vaatama." "Tahan, tahan." – "Tšau." Rulla jooksis ja pani

käe mulle pihku: "Aga kas sa jäätist ostad mulle, iss?"

Siiri Laidla
ARVUTITÖÖ

Minu issi tuleb töölt
koju alles südaöö.

Tema arvutiprogramme
koostab, et kõik teaksid homme,
kas meil tuleb hinnatõus,
kas on seadused veel jõus.

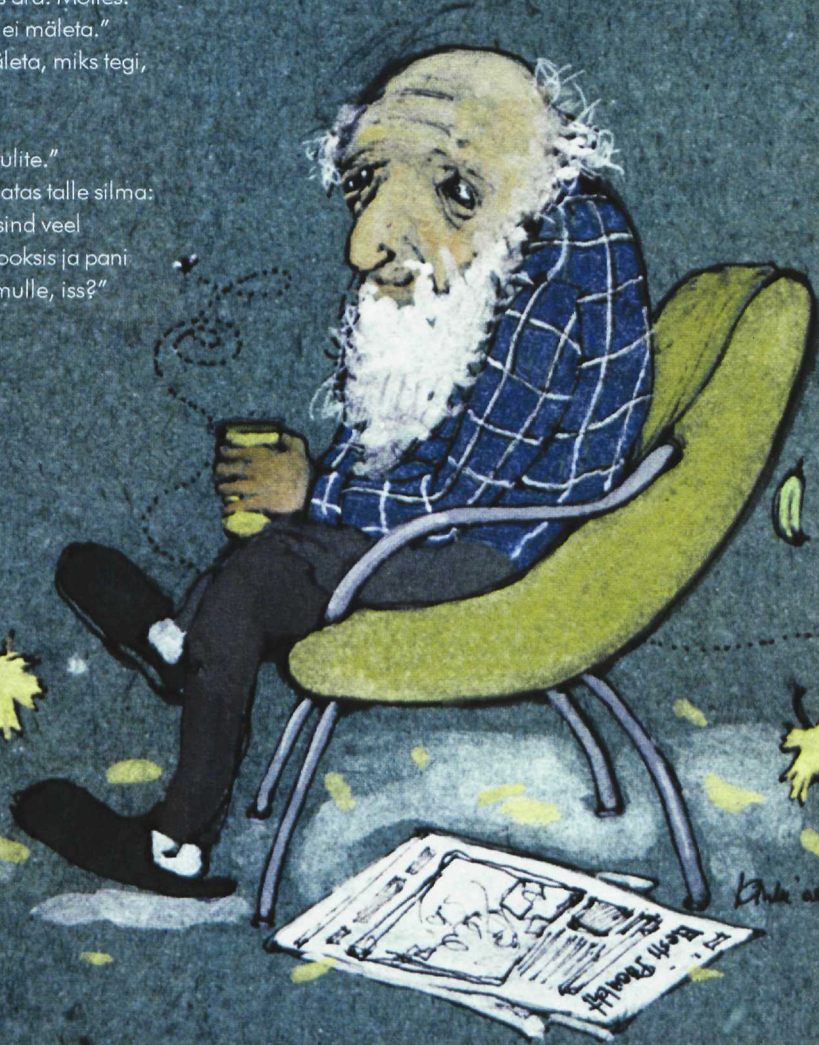
Kus on pomme, kust saab komme,
millist ilma saame homme.

Uudiseid on väga palju.

Aga hoopis rohkem tal ju
arvuti on sõbra eest.

Aga emme ootab meest...

Ja ka issit ootab koju
tema väike pisipoju.

Leelo Tungal
RAAMATUKOI

Põllul on rööviku raamatukogu.
Põnevust tõuk otsib lehtede all –
usinalt kapsasteks loetud on tal
kolmveerand põldu. Ja kogu lugul!

KAS SINUST VÕIB SAADA DIPLOMAT?

Ksenja Rozina Kohtla-Järve Kunstikoolist

Emal palub sul prügikasti sisu välja viia. See on muidugi su lemmiktegevus (hihi!), aga parajasti on sul käsil midagi põnevamat. Sa

- a) hüüad, et ei mõtlegi prügimeest mängida ja lukustad end oma tuppä;
- b) hiilid sõnagi lausumata välja;
- c) teatad, et võtad selle töö käsile paari tunni pärast (ja võib juhtuda, et ka teed seda).

Teie perel on uus auto. Naabripoiss käpib ja näpib seda siit ja seal ning ajab sul juba hinge täis. Sina

- a) röögatad kõigest jõust: "Käed eemale!"
- b) jooksed tuppä ja kaebad emale ära;
- c) ütled poisile, et parem ärgu puutugu masinat, sest see on tolmusem kui pealtnäha paistab ja ta võib ennast lootusetult ära määrada.

Õpetaja teatab, et soovivad saada tasuta astuda võõrkeelte ringi, kus õpetatakse lisaks koolis kohustuslikele keeltele soome, vene ja Itaalia keelt. Sina

- a) hüüad, et niigi on kodus ja koolis liiga palju tuupimist ega ole mingil juhul nõus keeleringi astuma;
- b) kõhkled veidi ja otsustad siis vaba aja kasuks;
- c) paned oma nime kohe esimeste seas kirja.

Sinu klassi tuli uus õpilane, kelle vanemad ei ole eestlased ja kes teeb rääkideski palju vigu, kirjutamisest kõnelemata. Õpetaja paneb ta sinu kõrvale istuma. Sina

- a) hüüad: "No selle tüübiga ma küll tegemist ei tee!" ja nõuad, et saaksid kohta vahetada;
- b) keerad uuele naabrile peaaegu et selja ega pane teda üldse tähele;
- c) proovid uut õpilast võimaluste piires aidata ja teed temaga vahetunnis lähemalt tutvust.

Vanaema toob sulle külla tulles suure šokolaadikarbi. Sina

- a) viid selle sõnagi lausumata oma tuppä;
- b) ütled aitäh, teed karbi lahti ja jätad lauale

seisma – võrku ise, kes tahab!
c) teed karbi lahti ja pakud kõigepealt tädile ja siis ka kõigile teistele kodus-olijatele kommi.

Lähed koos vanematega eaka sugulase juubelile. Kohale jõudes näed, et seltskonnas pole ühtki last. Sina

- a) teatad kohe: "Mina siia küll haigutama ei jää!"
- b) istud õhtu läbi söögilauas ja mossitad;
- c) püüad kannatada, kuni jaksad, siis ütled, et pead kahjuks koju minema, kuna tuleb mõned kiired koolitööd ära teha.

Su parimal sõbral tekkis õpetajaga suuri pahandusi.

Lahkelid aina kasvavad, nii et võib juhtuda, et sõber peab koolist lahkuma. Sina

- a) kirud koos sõbraga õpetajat taga ja õhutad tüli veel suuremaks;
- b) kehitad õlgu, kui sõber sinult nõu küsib – igaüks ajagu ise oma asju;
- c) kui sõber pole nõus õpetajaga asja rahulikult arutama, lähed õpetaja juurde ja püüad ise suhete sasipundart lahti harutada.

Punktid: a = 1
b = 3
c = 5

■ **Kui said 7 - 9 punkti**, siis ei soovitaks sulle mingil juhul diplomaadikarjääri: muidu võivad tekkida suured ülemaailmsed või isegi planeetidevahelised sõjad! Kuid mitte ainult riigi ja planeedi, vaid ka su enda huvides oleks see, kui püüaksid ennast veidi taltsutada. Kui sa kõigi peale karjud ja teisi pidevalt taga räägid, siis võidakse sind küll karta, kuid õigeid sõpru leida on väga raske. Kui tunned, et tahaksid häält tõsta, siis loe enne mõttes kümneni – nii viisi õpid end vaos hoidma.

■ **Kui su vastused annavad kokku 10 - 21 punkti**, siis ei ole sul ka erilist lootust, et sind välisriikidesse asju ajama saadetakse ja üldse ei tasu valida ametit, kus paljude inimestega kokku puututakse. Näiteks õpetajana valmistaksid sa oma õpilastele tõelist peavalu. Võib-olla polegi sa pahatahtlik, vaid hoopis liiga arg ja kardad oma arvamust välja öelda. Peaksid õppi-

ma seda tegema, sest muidu tuleb sul tihti asjata kannatada – sulle näib, et keegi ei mõista sind, kuid vähesed saavad sinust aru ainult silmavaate järgi. Võiksid minna mingisse ringi või trenni, kust leiad mõttekaaslasi – see muudab sind enese-kindlamaks.

■ **Kui said kokku 22 - 32 punkti**, siis on sul küll eeldusi diplomaadiks saada. Väga harva juhtub seda, et lööd verest välja ega suuda end tagasi hoida. Võib arvata, et sul on klassis, kambas ja huviringides juhtpositsioon – ja kui praegu veel pole, siis on sul selleks kindlasti eeldusi edaspidi, kui jõuad vanematesse klassidesse või ülikooli. Sinust võib saada ka psühholoog või hea koolidirektor, sest oled ümbritseva suhtes tähelepanelik ja oskad käituda nii, et see teisi ei solva. Nooremas koolieas võib sul tekkida probleeme mõnede kaaslaste kadedusega, kelle meelest läheb sul teenimatult hästi. Võta siis abiks oma diplomaatiline vaist ja püüa kadetsetajatele selgeks teha, et viisakus pole sama mis pugemine ja et igaüks võib õppida end normaalselt väljendama.

■ **33 - 35 punkti** – no sina juba oledki sündinud diplomaat! Saad suurepäraselt hakkama nii omavanuste kui ka täiskasvanute seltskonnas, oled ilmselt palju lugenud ja oskad end väljendada mõnest täiskasvanustki selgemini. On isegi oht, et õpetajad hakkavad arvama, et saad neist poolelt sõnalt aru ja püüavad sind kasutada oma käepikendusena. Tegelikult ei maksa karta vahel ka veidi lapsikute asjadega tegelda – lähemal ajal sind ilmselt veel tähtsate paberite ja välisreisidega koormama ei hakata.

Miks on Itaalia maakaart pika saapa kujuline?

Seepärast, et itaallasi on palju, sussi sisse ei mahuks nad ära.

Kuidas on jaapani keeles "Hea Laps"?

"Hea Japs".

Kui hobustel ratsutavaid onusid kutsutakse kauboideks, kuidas siis nimetatakse lehmade seljas ratsutajaid? Napakateks.

Kus veedab koipere puhkuse? Bikiinides.

Mida ütles siil oma pojale, kui oli sellele keretäie andnud?

"Poeg, see tegi mulle rohkem haiget kui sulle!"

Miks täiskasvanute käekellad on laste omadest väiksemad?

Seepärast, et neil on ka vähem aega.

Miks inimsööjatele meeldivad kiilaspead?

Seepärast, et nad ei kannata oma supitaldrikus karvu.

Missugused valikuvõimalused on koolisööklas?

Võta või jäta!

Missugune aastaeg meeldib poistele?

Neid on isegi kaks: jalgpallihooaeg ja jäähokihooaeg!

Miks ahvenad ei mängi tennist?

Seepärast, et nad kardavad võrku sattuda.

Miks tulnukad on rohelised?

Seepärast, et nende planeedil pole veel merehaiguse vastaseid tablette leiutatud.

Millal võib kõige sagedamini näha lendavaid taldrikuid?

Siis, kui nõudepesija on vihane.

Matemaatika tunnis küsib õpetaja: "Juku, kui palju on seitsekümmend pluss kaheksakümmend?"
Juku mõtleb hetke ja teatab: "Üks kroon ja viiskümmend senti, õpetaja!"

Tädi küsib sünnipäevalapselt: "Juku, kui vanaks sa täna said?"
"Kaheksa aastaseks!" ütleb Juku.
"Aga kui vanaks sina, tädi, said?"
"Mina sain kolmkümmend seitse."
"Mis aastal?"

"Mis sinust küll, Juku, saab, kui sa ükskord lõpuks kooli ära lõpetad!" ohkab vanaema.
"Pensionär," vastab Juku.

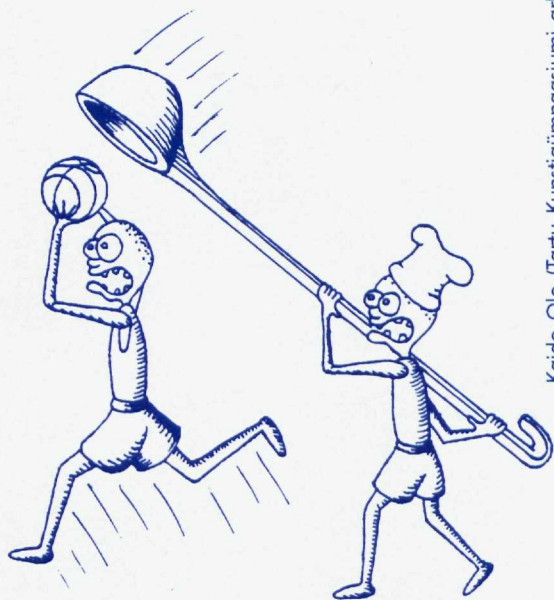
"Minu isa lemmikspordiala on poks!" uhkustab Juku. "Tänu poksile on meie peres nii suur maja kui uus auto!"
"Kas su isa on poksija?" küsib õpetaja.
"Ei – hambaarst!"

Emakeeleõpetaja käsib: "Juku, moodusta kesk- ja ülivõrre sõnast "suur"!"
"Suur, suurem..." alustab Juku.
"Ja ülivõrre?"
"Iks-Iks-Ell!" hüüab Juku.

"Õpetaja, kuidas kiviajal kivist ajalehed postkasti topiti?" küsib Juku.

"Kiviajal polnud ajalehti – siis kirjutati kivitahvlitele," ütleb õpetaja.

Juku muigab: "Jah, kiviaegset WC-paberit ei taha mitte ette kujutadaagi!"

Tere! Paar anekdooti Triibu-Liinele! Lisa Mai Tallinnast

Skaudid tulevad metsast ja näevad metsa ääres kivil istuvat taati.

"Tere, taat! Palun, juhata meile teed külla!"

"Lähete otse edasi, kuni tuleb rääkiv kanepipõld. Sealt lähete edasi, kuni tuleb rääkiv jõgi, siis näete paremal haukuvat aeda..."

"Kas teie peres üldse ei pesta ennast?"
"Ei, me tunneme üksteist lõhna järgi ära!"

Emä hüüab Jukule: "Ärka üles!"
Juku: "Ma ei saa!"
Emä: "Huvitav, miks?"
Juku: "Sest ma ei maga!"

Tahaksin Teile jutustada käigust Kaevanduspark-muuseumi, mis asub Kohtla-Nõmmel.

Maa-alust kaevandust avastamas ehk päev kaevurina

Kõigepealt tõmbasime garderoobis selga kaevuririided: selga anti pikk kaevurikuub, pähe kaitsekiiver ning vöö ümber seoti otsmikulamp. Kuna lambid olid väga rasked, siis hoidsid lapsed neid lihtsalt käes, täiskasvanud asetasiid need aga oma kiivrite otsa. Nüüd algas kõige oodatum hetk: kõik maa alla. Kuna laest tilkus vett, siis oli nii mõneski kohas märg ja libe, nii et ettevaatus ei olnud liiast. Jala mindi puur- ja laadimismasina ning põlevkivikombaini juurde. Giid näitas hiigelsuurt kaevuripuuri, millega kaevurid puurisid seina sisse auke. Nendesse aukudesse pandi lõhkeainet ja nii saadi vähema ajaga rohkem põlevkivi kätte. Et asja huvitavamaks muuta, lülitati giid puuri ka sisse – kes võis arvata, et see masin nii kõva häält teeb! Puuri kõrval seisnud laadimismasina tekitatud lärmist ei tasu aga üldse rääkida. Kui see tööle saadi, siis pidi kõvasti kõrvu kinni hoidma, sest müra oli ikka kõrvulukustav! Täiesti uskumatu, kuidas kaevurid suutsid terve tööpäeva sellise müra käes veeta!

Edasi järgnes üks põnevamaid maa-aluseid üllatusi: istumine allmaaekspressi. Allmaarong koosnes mitmest pisikesest vagunist, igas oli ruumi neljale kaevurile. Selle rongiga viidi mehed erinevatesse tööpaikadesse kaevanduses ning sellega toodi nad ka tööpäeva lõppedes väljapääsu juurde tagasi. Meie allmaarongi juht andis viilet ning reis võis alata. Kiiresti vuhises rong mööda rööpaid, vedades reisijaid endaga kaasa.

Veidike ajaloost:

Kohtlas asuvad kaevandusmuuseumi käigud maa all ca 8 m sügavusel, endise kaevanduse lõunapoolses osas oli

kaevetööde sügavuseks aga juba üle 30 meetri. Põlevkivi tööstuslik kaevandamine ja kütusena kasutamine algas Alutaguse mail 1916. a. Viimase 50 aasta kestel on põlevkivi kasutatud peamiselt elektrijaamadades küttekivina. Põlevkivist toodetud elektri osatähtsus Eesti elektrienergia tootmises on suur – 96-98%. Ühe kWh elektrienergia tootmiseks kulub ca. 1,5 kg. põlevkivi.

Kohtla kaevandus rajati 1937. a. New Consolidated Goldfields Ltd. õlivabrikute

juurde ja oli tuntud oma kõrge töökultuuri, madala põlevkivi omahinna ja eeskujuliku heakorra poolest. Kohtla kaevandus oli omalaadne selle poolest, et seal toimus üheaegselt nii allma- kui ka pealmaakaevandamine. Kohtla kaevanduse juurde ehitati ka üsna unikaalne käsitsisorteerimiskompleks, kus põlevkivi rikastamiseks kasutati põhiliselt naiste käsitsitööd. See tähendab, et naised eemaldasid kõik muud kivimid põlevkivi hulgast. Oma 64 tegevusaasta jooksul tootis Kohtla kaevandus umbes 48 329 542 tonni põlevkivi. Sellisest põlevkivikogusest jätkuks kogu Eesti varustamiseks elektrienergiaga umbes 14 aastaks! Kohtla kaevandus suleti 1. aprillil 2001. Sama aasta sügisest tegutseb samas Kohtla Kaevanduspark-muuseum, kuhu soovitan teilgi minna!

Mustkunsti ajalugu

Ch. G. Kratzenstein

Oktoobrikuuga on sügis juba päriselt kätte jõudnud ning külmemad ilmad sunnivad aina rohkem aega toas veetma. Õnneks on tänapäevaks leiutatud raadio, telefon, muusikakeskus ja teisedki heli edastavad vahendid, ilma milleta oleks tubane eluviis kindlasti

palju igavam. Enamus neist on meil igapäevasel kasutusel ning osaliselt ehk interneti ees taandunudki. Ometi tehti esimene katse inimhäält mehaaniliselt esile kutsuda alles 18. sajandi teisel poolel. Nimelt õnnestus psühholoogiaprofessor **Ch. G. Kratzensteinil** ehitada masin, mille abil kostsid kõnes kasutatavad täishäälikud.

Sellest ei piisanud aga leiutaja **Wolfgang von Kempelenile** (1734 – 1804). Kuigi ta on tuntud peamiselt tänu oma „Maletaja“ nimelisele automaadile (vt. „Hea Laps“ 9.2005.), pakkus talle endale enim huvi inimhääli, täpsemalt selle kunstlik tekitamine. Põledes soovist leiutada automaat, mis suudaks kõnet imiteerida, konstrueeris ta esimesena maailmas masina, mis ei tekitanud vaid inimhäälele sarnaseid hääliitsusi, vaid suutis lausuda ka terveid sõnu ning lühikesi lauseidki. Kõige puhtamini kostusid täishäälikud, raskeimaks osutus aga sulghäälikute esilekutsumine. Lisaks sellele avastas Kempelen, et mõnda keelt on masinal kergem „rääkida“ kui teist – lihtsate hulka kuulunud ladina, itaalia ning prantsuse keel, kõige raskemaks pidas automaat aga saksa keele hääldust.

Kempeleni automaadi tööpõhimõte seisnes kopsude, suu ja nina tegevuse imiteerimises ning oli käsitsi juhitud. Tänapäevani säilinud tehnikaime rääkimist kuulnud inimesed väidavad, et aparaadil on kas lapse või valjult kõneleva täiskasvanu hääli. Vaevalt suudaksime tänapäeval ette kujutada olukorda, kui me peaksime pidevalt raa-

diot näppima, et oma lemmiklugu just nii kuulda, nagu ta kontserdil kõlab ning kõigile pingutustele vaatamata tunduks, nagu oleks lauljaks laps...

II. Trikk

Suhtlemiseks on palju rohkem võimalusi kui vaid kõne. Oma mõtteid saab edasi anda näiteks ka kirjutades või isegi telepaatiat kasutades. Viimane võimalus võib tunduda küll suhteliselt utoopilisena, kuid seda pole raske ise järele proovida.

Selliseks mõtete lugemiseks, mida ma õpetada tahan, on vaja veidi suuremat hulka inimesi kui kaks. Piisab ka viiest-kuuest, kuid mida rohkem on osalejaid, seda paremini katse õnnestub. Grupi hulgast valitakse üks inimene, kes saadetakse lühikeseks ajaks ülejäänud kamba juurest eemale. Omaette jäädes lepivad grupi liikmed kokku mõne lihtsa tegevuse (näiteks istumine, lamamine, särgi seljast võtmine, enese sügamine), mida vabatahtlik esitama peab. Kui ta seltskonna juurde tagasi tuleb, keskenduvad kõik kokkulepitud tegevusele ja püüavad seda oma mõtete kaudu ning vabatahtlikule otse silma vaadates edastada. Keegi ei tohi mingil moel märku anda, millega tegemist on (näiteks kui tegevuseks valiti istumine, ei tohi grupiliikmed silmadega pöranda poole näidata või püüda pea liigutuste ja käte abil ülesannet selgeks teha). Kui osalised on piisavalt keskendunud, sooritabki vabatahtlik alateadlikult soovitud liigutuse.

Selgitus: Selle triki juures ei ole tegu kokkumängu ega varem kokku lepitud tegevustega. Ainsaks tingimuseks on täielik keskendumine tegevuse edastamisele ning vabatahtliku julgus proovida erinevaid liigutusi,

Kempeleni häälemasin

Kempeleni automaadi tööpõhimõte seisnes kopsude, suu ja nina tegevuse imiteerimises ning oli käsitsi juhitud.

mis talle alateadlikult pähe tulevad. Pahatihiti võib juhtuda, et ta saab küll aru, mida temalt soovitakse, kuid ei julge seda teha, kartes endast lolli muljet jätta. Seetõttu peakski vabatahtlikuks olema julge ning miks mitte veidi edeva iseloomuga inimene. Muide: on tõestatud, et paremini annavad mõttelisi käsklusi edasi ning võtavad neid vastu tüdrukud ja naised. Nii et – mida rohkem on seltskonnas naissoost isikuid, seda paremini katse õnnestub!

KUIDAS NÄHA UNES OMA TULEVAST?

Siin on mõned ennustused ja soovitusel, mida teha, et oma tulevast või ka praegust sümpaatiat unes näha.

Anneli Tallinnast

1. Loe õhtul enne magamaminekut fännaval või aknal seistes kokku 10 punast autot. Kui vahepeal juhtud nägema musta autot, tuleb alustada uuesti. Kui punased autot on loetud, pane peegel padja alla ja heida magama.

Peaksid teda nüüd

kindlasti unes nägema.

2. Õhtul magama minnes kammi hästi pikalt ja põhjalikult oma juukseid. Seejärel pane kamm padja alla ja ära lausu ühtegi sõna, siis näed teda unes.

3. Mõtle soovitud inimese peale pool tundi enne magamaminekut. Pane varem hangitud temale kuuluv asi (pastakas, kamm, kumm vms) endale padja alla. Ideaalne oleks, kui sel asjal oleks küljes ka poisi lõhn, siis on päris kindel, et saad teda unes näha.

TRIIBU-LIINE KOMMENTAAR:

Peaasi, et pärast poisile kuuluva eseme näppamist ei tule sul tegemist politseikoer Rexiga. Tema teeb lõhna järgi kohe kindlaks, kes eseme ära pätsas ja tahab sind muidugi türmi viia...

4. Võta valge paber ja kirjuta sellele poisi nimi, vanus, juustevärv, silmade värv. Aseta paber vasakusse kätte. Lisa poisi foto (kui seda pole, siis mõni muu temale kuuluv ese) ja voldi paber kinni. Parema käega tee paberi kohal ringe (kellaosuti suunas). Tee nii 1 – 2 minutit ja ära unusta korduvalt tema nime lausuda! Seejärel võta foto välja ja põleta paber. Tuhk jäta alles ja puhu see õhtul aknast välja. 10 päeva pärast jõuab sõnum poisini ning sa hakkad talle meeldima!

TRIIBU-LIINE MÕTISKLUS:

Aga kui poiss seisab su akna all, kui tuhka välja puhud, siis hakkad talle kindlasti meeldima palju varem!

5. Võta vasakusse kätte pooleldi veega täidetud klaas. Parema käega tee mööda klaasiäär sõrmega ringe. Lausu poisi nime. Siis pane kruus aknalauale seisma. Õhtul kutsu poiss küll ja paku talle midagi juua. Joogi sisse kalla 3 tilka seda nõiutud vett. Vaata seejuures talle silma! Hakkad kohe poisile veelgi rohkem meeldima!

6. Et su poiss sind ei unustaks, tee nii: võta loorberileht, suudle seda 3 korda, lausu enda ja poisi nimi. Sokuta see loorberileht poisi taskusse.

Nii kaua kui see tal olemas on, ei unusta ega peta ta sind.

Triibu-Liine küsimus:

Aga kui poisi ema loorberilehe süldi sisse paneb, kas siis läheb suur arm süldikaussi?

Tere! Saadan paar salmikuvärssi!

Katrina Raiend Harku vallast

...

Ela,
armasta,
osta, võida –
ja autoga siis sa
sõida!

...

Olgu õnne
sinu teel,
tulgu seda
juurde veel!

Tsauki! Miskipärast pole Sa, Triibu-Liine, kava salme avaldanud? Saadan siis mõned oma salmikust! Liis Tallinnast

...

Roosike, mis õitses märtsis,
ammu juba ära närtsis,
aga minu joonistus
salmikus on ikka uus!

...

Oh tuhat seitsesada,
ma jooksin vastu pada!
Nüüd muhke on mul sada
ja päris lömmis pada!

...

Ruttu mööda lendas suvi,
õnneks elab kirjatuvi,
sulle tervitusi toob
ja su tassist kohvi joob!

MAAILM

Kõik me elame ju siin suures laias ilmas,
mis meil kõigil viga, kas puru on meil silmas,
et ei näe me keegi, mis toimub meie maal,
kuigi rahvast täis on me saal.

Kevad, suvi, mis meil rohkem vaja tahta?
Kuid sügis ja talv, panen need ma kuhu kohta?
Rõõm tuleb leida ju kõiges, mida näed,
olgu selleks talv või sügis või hoopis Alpi mäed.
Olgugi et need on veidike sünged,
aga keegi meist pole ju maailma jünger.
Maailm on kena ja selleks ta jääb,
ära unusta, et kõik on ilus, mida iganes näed!

Ants Ambos Puiatu Erikoolist

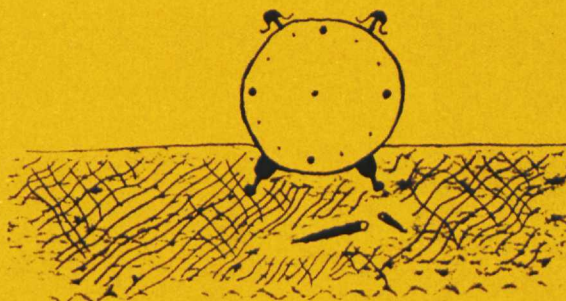
PISIKE EESTI

Meie kaunis Eesti loodus
täpselt meie jaoks on loodud.
Metsad kõik on rohelised,
lilled aga värvilised.

Lossimäed meil Viljandis ja Karksis,
linnud jalutavad igas pargis.
Armsad koduloomad kõigil on,
Pühajärves ujub väike konn.

Üldse kõik on hea ja tore,
muret kellelgi ei ole.
Kuigi elan väikesel maal,
suureks ja targaks siin ikkagi saan.

Epp Elias Karksi-Nuia Gümnaasiumist

AEG? KIIRUS? MIX?

Ma olen segaduses,
ma ei saa aru,
mix maailmas on kõik nii,
mix kõik kiirustavad,
mix kõik vaatavad kella,
jooksevad, sagivad, sebivad?
Kas nad ei taha
nautida ilu,
vaadata taevast,
puudutada maad ja
tunda tuult, mis
sasib nii õrnalt mu juukseid?
Kas ma olen ainus?

Kristiina Jalakas Abja Gümnaasiumist

MINU VÖRR

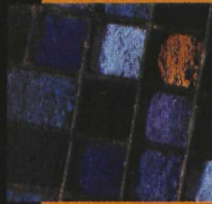
Mul on kodus võrr Riga,
seda ostes tekkis üks viga:
natuke kallis oli ta,
aga ilma võrrita ma elada ei saa.
Asendamatu sõiduriist,
ilma selleta oleks piin.
Sellega sõidan ja sõidan
ning tema iga kord
mu kiindumuse võidab.

Hannes Kangro Kalmetu Põhikoolist

**Pildid joonistas Monika Hint.
Tema illustreeritud on ka
juuli-augustinumbri
Kalmetu luulelehekülj.
Toimetus vabandab trükikrati
suvisel tembu pärast!**

oktoober

TEEME ISE! ölivärve

Puhta pigmendi värvijõud ja -sügavus annavad tohutu positiivse impulsi, mis pimedal sügis-talvel lõuendile kantuna omab läbi isetegemise protsessi teraapilist mõju. Tegemist on sõna otses mõttes värvilaboriga, kus igaühe silme ees ja käte abil sünnivad erinevatest pigmentidest ja lisa-ainetest (kummlaraabik, glütseriin, säilitusained, mesilasvaha, linaseemneõli jne) kunstnikuvärvid: 15. oktoobril algusega kell 15:00 teeme ölivärve
12. novembril algusega kell 15:00 teeme akvarellvärve
Mõlemal päeval järgneb võimalus maalida värskete värvidega väike maal

Oodatud on kõik, kes ei karda käsi värviseks teha:) Tule üks, koos sõbra või isa-emaga!
Kunstimäeavad toimuvad Sally Studio ateljeedes aadressil
Aia tn 13B, Tallinn

Kunstihoone kultuuriklubi "Ku-s on kunst!" alustab uue hooga!

Vanema astme (14-18a.) koosolemistel püüame esmalt iga näitust lahti mõtestada teoreetilise vaatepunktist ja järgmisel kohtumisel rakendada tekkinud ideid praktilises kunstitegevuses:

6. ja 13. oktoobril algusega kell 18 vaatleme Ku-s kunstnik Evald Okase loomingut tema suurel ülevaate-näitusel. Püüame märgata, kuidas ja millistel ajenditel kunstniku käekiri muutub. Oma loomingut aitab selgitada ka kunstnik ise.

20. oktoobril tutvume sel aastal Veneetsia biennaalil esinenud Mark Raidpere ekspositsiooniga. Räägime Veneetsia biennaalist ja vaatame kunstniku siseilma.

Noorema astme (7-12a.) kunstimüüslisega kohtume 8. oktoobril kell 12 Evald Okase suurel ülevaatenäitusel.

KUNSTIAASTA 2005

Maalitud muinasjutud 900 Taani laste tõlgendust H.C.Anderseni loomingust olid näha Kullo Lastegaleriis (Kuninga 6) septembri

lõpuni. Kirjaniku 200. sünniaastapäeva puhul maalisis Taanis, Odderis, lapsed Anderseni muinasjutude ainelisi pilte. Koostöös Taani Kultuuriinstituudiga jõudis see tore näitus ka Eestisse. Kullo Lastegaleriist rändab näitus edasi meie raamatukogudesse.

Meistriteoste lummuses, koopia vahendusel Kadrioru loss - Väliskunsti Muuseum (Weizenbergi 37, Tallinn) ja Mikkelimuseum (Weizenbergi 28, Tallinn).

Eesti suuremad ajaloolised kunstikogud sündisid enam kui 100 aasta eest. Sellal oli loomulik, et kunsti-

haridus omandati vanameistrite töid kopeerides, nii mõnigi kord trükigraafika või veel varasema koopia vahendusel. Näitus toob koopiade näol publiku ette Euroopa kunstiajaloo lahutamatu maale ja skulptuure ning valgustab nende loomise tagamaid. Koopiad peegeldavad ajastu kunstimaitsset ja moesuundi, andes hea ülevaate ajastust, mil nad loodi.

"Keda ma armastan"

24h galeriis

www.kunstikeskus.ee

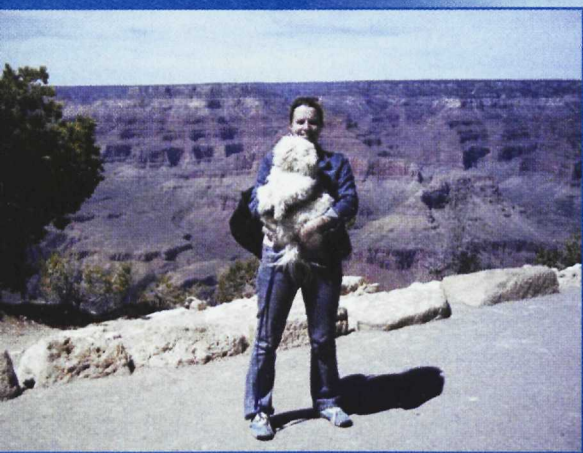
Kes meist ei tahaks olla armastatud? Elada huvitava ja turvaliselt, omades häid sõpru ja sugulasi ning

toremaid asju... Tegelikuses pole see nii lihtne - nagu me kõik hästi teame. Sageli aitaks seegi, kui mõtleksime enne, kui ütleme ja ütleksime enne, kui teeme. Ja kui julgeksime öelda seda, mida peame õigeks ja oluliseks - kas või lihtsalt "Ma armastan!". Ent... keda ja mida siis tegelikult? Sally Studio 4-7aastased noored kunstnikud jäädvustasid plastiliinist bareljeefidel neid, keda nad armastavad.

EKA galerii (Tartu mnt. 1, Tallinn)

14. kuni 26.10 „Skulpturism“ (Marju Vaher ja Eneken Maripuu). Skulpturism on ala, millega tegelejad saavutavad skulpturaalse vormi. Marju Vaher kutsub vaatajaid "Reisile ümber maailma" ja esitleb skulpturaalset installatsiooni, mille materjaliks on plastik. Eneken Maripuu koob pehmeid, sooje, monumentaalseid skulptuure, mis võiksid vaatajas tekitada nii absurdse kui ka turvalise tunde.

Kristina Kruise-Tezak

SUUR – SUUR KANJON

Tavaliselt on ikka nii, et alati on olnud ja olemas kusagil keegi, kes oma seiklusrohkel rännuretkel midagi esimesena avastab ja tänu temale saab kogu maailm sellest teada, olgu see manner, järv, kraater või kanjon. Ja tavaliselt kannavad need kohad ka oma avastajate auks nende nimesid, kuid mitte alati.

1869. aastal otsustas 35-aastane sõjaveteranist major John Wesley Powell täide viia väga riskantse paadiretke piki Colorado jõge, tollal veel kaardistamata kanjonites. Teda ei häirinud mitte üks põrm, et pidi kogu retke ajal hakkama saama vaid vasaku käega, sest parema käe oli ta lahingus kaotanud.

Selle ligi 3 kuud kestva katsumusterohke reisi jooksul Utah' osariigist kuni Arizonase osariigis asuva Suure Kanjoni kaotas major Powell mitu oma paadimeeskonna liiget, kuid täitis vapralt oma eesmärgi, hoolimata sellest, et isegi kohalikud indiaanlased olid pidanud Colorado kiirevoolulist jõge äärmiselt ohtlikuks ja raskesti navigeeritavaks.

Ja nii kuulub Suure Kanjoni läbimise ja esma-avastamise au major Powellile.

1919. a. kanti Suur Kanjon rahvuspargina looduskaitsealade nimekirja. Tänapäeval tunneme Suurt Kanjoni ühena seitsmest looduslikust maailmaimeest.

Tänu autodele, rongidele, bussidele ja lennukitele saab Suurt Kanjoni tänapäeval imetlema sõita tunduvalt kiiremini ja hõlpsamalt kui Powelli aegadel. Nii asusime meiegi ühel varakevadisel hommikul ühest Arizona väikesest mägilinnast auto ja koe- raga teele.

Teekond kulges läbi Flagstaffi, mille kohal kõrguvad San Francisco mäetipud, hetkel olid need veel kaetud valgete lumemütsidega.

Jätsime San Francisco mäestiku selja taha ja tõusime 6000 jalalt ehk 1828 meetri kõrguselt 8000 jala ehk 2438 meetri kõrgusele. Kahel pool teed rõõmustas silma meil Eestiski tuttav

Olingi jõudnud maailma äärelle, mille serva ääristavad vaid kolmnurksed kivid, ja teispool äärt on sügavik.

männimets ja seetõttu kohe mitte kuidagi ei suutnud uskuda, et kusagil seal ees on Suur Kanjon.

Lõpuks teatas maanteesilt, et hakkame kanjonile lähenema.

Ega ei teadnudki, mida arvata, sest minu ettekujutus kanjonist oli loodud vaid fotode ja filmikaadrite kaudu. Seega iga läbitud kilomeetriga kasvas ka ootusärevus ja tunne, nagu sõidaksin ilma lõppu ja kohe-kohe hakkab paistma maailma äär.

Peatasime auto rahvuspargi piiriposti juures, kust sai osta 20-dollarilise sissepääsuloa ja ametnik andis lisaks ka kanjoni kaardi. Edasi tuli leida parkimiskoht kanjoni lähedal asuval parkimisplatsil. Vaba parkimiskoha leidmine polnud lihtne ülesanne, sest plats oli täis autosid, busse, mootorrattaid ja jaapanlasi.

Ning siis saabus see õige erutav hetk, kui sai autost välja tulla ja ise näha seda ilmaimet. Ning tõepoolest – mu sisetunne ei eksinud: olingi jõudnud maailma äärelle, mille serva ääristavad vaid kolmnurksed kivid, ja teispool äärt on sügavik.

AGA... MILLINE SÜGAVIK!!!

On tükk tegu, et saada värisevad jalad 1500 meetri kõrgusel merepinna, Suure Kanjoni lõunakaldal taas kindlasse asendisse ja koera rihmapidi pisut kindlamalt enda lähedusse. Kevadine tuul oli kanjoni kaldapealsel eriti tugev ja pani koera kõrvad propelleritena lehvima.

On tükk tegu, et saada värisevad jalad 1500 meetri kõrgusel merepinnast, Suure Kanjoni lõunakaldal taas kindlasse asendisse.

Tänapäeval on sul võimalus niisamuti major Powelli moodi piki kärestikulist Colorado jõe paatidega aerutada, kuid sinu paadireis võib aega võtta vaid 2 nädalat.

Need, kes soovivad ette võtta matka ühelt kanjoni kaldalt teisele, peavad arvestama ligi 3-päevase matkaga, ja need, kes soovivad matkata kanjoni ühelt kaldalt alla Colorado jõe orgu, peavad arvestama vähemalt kahe päevaga. Arvestama peavad matkajad ka laskumistel muutuva õhurõhu ja kliima muutustega. All orus on palav kõrbekliima, seevastu kõrgemal mägedes on jahedam.

Ja kui sa ei viitsi pikki käänulisi ja järske mägiteid ise ette võtta, siis võid seda teha selleks välja õpetatud muula seljas. Kõige kiirem võimalus on teha tiir kanjoni sügavusse helikopteriga. Selge see, et alla orgu, matkaradadele ja kopterisse lemmikloomi ei lubata ja nii jäi meie reisiseltskond kanjoni seekord vaid kõrgustest imetlema.

Et saada täielikku, terviklikku pilti kanjonist tema orgude, kärestike ja kaljunukkidega, pead varuma matkamiseks mitu nädalat.

Suur Kanjon on avatud küllastajatele kogu oma metsikus ilus ning seega oleme seal jätetud omaenese vastutusel looduse jõudude tujukasse meelevalda. See on natuke öudne ja hirmutav tunne, sest tuleb võib-olla ehk liiga hulljulgeks ja muretuks muutunud inimestele meelde, et sa pole midagi rohkemat kui pisike mikroorganism keset looduse stihiat. Ja tihti võib oma võimete ja trikkide ülehindamine kanjonis turistile väga kurvalt lõppeda.

Tuleb õppust võtta kanjoni sügavustes elavatelt erinevatelt indiaani suguharudelt, et loodust ei tohi alahinnata, vaid temasse tuleb suhtuda äärmise lugupidamise ja austusega.

Seega tuleb parajal määral hirmutunnet ja ettevaatlikkust kõrbeosariigi Suures Kanjonis matkates alati kasuks.

Seda pidevalt muutuvat looduse tujukust ja stihiat saime meiegi oma nahal tunda tagasiteel koju, kui tuul oli vahepeal suisa tormiks muutunud. Keset kõrbeaastiku muutus see suisa liivatormiks, mis kattis maad nagu udu ning keerutas üle auto esiklaasi koos liivaga läbi õhu rulluvaid pallitaolisi kõrbetaimi – selliseid olin näinud varem vaid kurvalõpulistes fimides üle pühvlikolpade veeremas...

Kuna joogivesi oli ka autos otsa saanud, siis oli just selline janune tunne, mis sobis kõrbeväljade liivatormiga hästi kokku. Hoidsin ainult põialt, et auto ikka keset tormi seisma ei jääks, vaid vapralt kodutänavale jõuaks.

Ja jõudiski – ja õnneks oli külmutuskapis veel sidrunilimonadi!!!

Hiljem, kui silmad hakkasid harjuma kanjoni haarava kõrguse, kauguse ja sügavuste piiritute mastaapidega, nägid läbi pilveloori Suure Kanjoni põhjakallast ja all ligi 1500 m sügavuses orus, kivistike ja kaljunukkide vahel juuspeene joana voolamas Colorado jõe.

Colorado (hispaania keelest Punase) jõe vesi ei ole joodav, sest see on kohalike ütlust mööda liiga mudane ja tihke, et juua ja liiga vedel, et künnda.

Kanjoni sügavus neelaks endasse vabalt 314 m kõrguse Tallina teletorni ja Ameerika kõrgema, Chicagos asuva Sears Toweri nimelise pilvelõhkuja kõrgusega 442 m. Et Suure Kanjoni suurusest paremini selgust saada, võtame numbrid appi.

Suur Kanjon on 446 km pikk ja 29 km lai ning enam kui 1500 m sügav. Kokku võtab Suur Kanjon koos rahvuspargiga enda alla 4931 km² Kanjoni lõunakallas on paarsada meetrit põhjakaldast madalam ja avatud aastaringselt, seevastu mõnisada meetrit kõrgem põhjakallas suletakse küllastajatele lume tõttu juba oktoobris. Nähes seda kõike, vasardab peas ainult üks küsimus: kuidas ometi on selline meeletu maalõhe võimalik?

Väga lihtne. Selleks, et valmistada Suurt Kanjoni, läheb sul vaja mitmekülgseid ilmastikutingimusi, tuuli, paduvihmu, kiirevoolulist Colorado jõe ja ... miljoneid - miljoneid aastaid.

Suur Kanjon on Colorado jõe ja vihmade poolt tekitatud Colorado platoo pinnakihtide erosiooni ehk söövitamisprotsessi tulemus ning on seega suurepäraseks läbilõikeks Colorado platoo kõikidest erinevatest settekihtide kihtidest.

Kujuta ette mitmekihilist koogilõiku, mille kõige alumine kiht on valmistatud ligi 2 miljoni aastat tagasi ja ülemine kiht on valmistatud vaid 250 miljoni aastat tagasi.

Harry Potter ja tulepeeker

HEA LAPS

PIIRET JÄRVIS

HEA LAPP

Kuldsed sūgistervitused kõigile sõpradele ja sugulastele!

Nagu näete, pole meil seekord auhinnasaajate nimekirja: septembrinumbris jagasime korraga 3 suvekuu auhinnad laiali. Järgmises numbris tuleb aga jälle suurem auhinnasadu! Jõudu esimese koolivaheajani rühkimiseks!

Igavesti Teie,
Triibu Liine

NIMI: Siret Laanemets
HÜÜDNIMI: Sirtsu, Sirts
VANUS/SÜNNIAEG: 10a/ 26.august 1995
TÄHTKUJU: Neitsi
HOBID: ujumine ja rulluisutamine
KOOL: Libatse lasteaed-alkkool
LEMMIKSÕÖK: pitsa ja friikartulid
LEMMIKJOOK: limonaad ja viinamarjamahl
LEMMIKFILM: "Suure mamma maja", "Titanic"
LEMMIKLOOM: kass, koer, hobune ja merisiga
LEMMIKBÄND: Vanilla Ninja, Suntribe, Dynamite
LEMMIKLAULJA: Rebecca, Laura ja Ines
LEMMIKAASTAAEG: suvi
LEMMIKRAAMAT: "Kunksmoor", "Kevade"
ADDRESS: Libatse 1-6, Halinga vald, Pärnu mk 87202
SOOV: leida kirjasõpru!

Tere! Olen 13a. poiss, elan Valgamaal. Otsin kirjasõpru vanuses 12 – 14a. Vastan kõigile kirjadele! **JAAN KOLGA, Paluperä 1 – 2, Paluperä v., Valga mk 67503. Rate.ee: peter03 ja hot.ee aadress: jaankolga13@hotmail.ee.**

Tere! Ma olen 12a. tüdruk Kehrast, otsin endale toredaid kirjasõpru hotti. Minu hoti aadress on: **hedvig11@hotmail.ee.** Pärast võin rate ka öelda. **ELAISA**

Tere! Olen 10-a. poiss, mu nimi on Raido. Tahaksin lobiseda. Ootan sõpru – 10-11a. poisse või plixe. E-post: **raido.kuldjarv@mail.ee.**

Tere, olen 12a. tüdruk Kuressaarest. Mulle meeldib sporti teha, joonistada ja netis käia. Kõige rohkem käin ma mängukoopas. Soov leida igas vanuses kirjasõpru! E-mail: **dyana-69@hotmail.ee**

Tere! Otsin kirjasõpra vanuses 7-11a. Sooviksin hakata kirjutama posti teel, mu aadress on: **Saaremaa 94202, Leisi, Karja t. 2-2, ANN-MARY KUUSK.** Palun kirjutage kõigepealt meiliaadressile: **lenna1000@hotmail.ee.** Ootan kirju ainult TÜDRUKUTELT!

Tere! Otsin kirjasõpra, kes võiks olla 8 – 12a. tüdruk. Ise olen 11. **KAIVI JÄRVELA, Orava t., Muusika k, Kernu v. Harjumaa 76301.** Ootan kirju!

Tere! Olen 13a lõbus ja sõbralik Saaremaa tüdruk. Mulle meeldib sõpradega koos olla, tantsida, diskodel käia, muusikat kuulata jne. Meeldivad ka loomad. Otsin kirjasõpru vanuses 10-15, nii poisse kui ka tüdrukuid. **MARIS VALGE, Tartu k, Koimla L-2, Saaremaa 93822. e-post: stay555@hotmail.ee.** Msn-i ja rate saate siis, kui kirjutate. Jään ootama!

Tere! Olen 10a. Liina. Ma sooviksin leida endale kirjasõpru (tüdrukuid) vanuses 8-12a., aga pole hullu, kui oled noorem või vanem. Mu rate kasutaja on tillukepiiga. Postiaadress: **Liina Paalits, Harjumaa, Laitse s.j.k Vantsi k., Uus-Aasa talu, 76302.**

Tere! Olen 12a. tydo, elan Valgas. Olen lõbus. Otsin nimelt siit Heast Lapsest sõpru vanuses 12-14. Mul on sinised silmad pruunid juuksed. Rate kasutaja: -liisa14-, 1 pilt olemas. Hot: **liisa2004@hotmail.ee, msn: ellisabeth76@hotmail.com, mail: elisabeth.bosjanok@mail.com.** Ootan kõikide kirju huviga!

KÕIK KUNSTINÄITUSELE!

Oktoobri lõpuni on avatud meie vana hea sõbra Edgar Valteri maalide näitus Kiek in de Köki tornis! 28. septembril esitleti näituse avamisel ka onu Etsi uut raamatut "Ikka veel kummitab!". Lahket lugemist, vahvat vaatamist!

Õnnitleme kunstnik **VIIVE NOORT,** kes 7. oktoobril tähistas oma esimest juubelit! Viive Noore raamatuillustratsioonide näitust võib 16. oktoobrini vaadata Eesti Rahvusraamatukogus.

Trollipoiss jõudis Nukuteatrisse

Septembris toimus Nukuteatri jaoks uudes mängupaigas – Eesti Vabaõhumuuseumi Kolu Kõrtsi talliruumis “Troll-Poisi” esietendus. Rocca al Mare sobib teadagi trollile teiseks koduks! Lavatükk põhineb **Selma Lagerlöfi** jutustusel ning selle on lavastanud **Finn Poulsen** Rootsist. Muusika kirjutas **Olav Ehala**, mängivad **Hannes Kaljujärvi**, **Andres Dvinjaninov**, **Ingrid Isotamm**, **Karin Lätsim**, **Leino Rei**, **Lee Trei**, **Taavi Tõnisson** ja külalisenä **Sofia Joons**. NB! Ei maksa peljata, et tegemist on titade tükiga: etendus on vaatamiseks kõigile alates 7. eluaastast. Nukuteatris on teadagi muudki põnevad – kiigake aeg-ajalt ikka teatri koduleheküljele: www.nukuteater.ee

Procter & Gamble'i heategevusprojekti osalevate töötajate ja Nõmme Keskuse laste tutvumiskohtumine.

Tallinna Lastekodus

saavad lapsed tänu
Procter & Gamble'ile
rohkem tarkust taga nõuda

Tallinna Lastekodu ja Procter & Gamble alustasid septembris pikaajalist koostööd. Heategevusprojekti raames võtavad Procter & Gamble'i kohaliku esinduse töötajad koos lastega aasta vältel ette mitmeid ühisüritusi. Samuti tagatakse ettevõtte toetusel lastekodu lastele algavaks õppeaastaks professionaalsel tasemel koduõpe.

Procter&Gamble'i Baltikumini avalike suhete juhi Fred Nahkuri sõnatsi on koostöö põhieesmärk suurendada lastekodu laste sotsiaalse toimetuleku oskust ning aidata neid elus paremini edasi jõuda. Procter & Gamble'i toetus võimaldab lastekodul maksta palka headele koduõpetajatele ja tagada lastele vajalik lisaõpe kooliõpingute ajal. Tallinna Lastekodu juhataja Leena Masing rõõmustab selle üle, et erinevad üritused ja ettevõtmised avardavad laste silmaringi ja arendavad nende suhtlemisoskust. Tallinna Lastekodu on Eesti suurim lastekodu, kus kokku pakutakse erinevaid teenuseid aasta jooksul umbes 500 lapsele.

1837. a. rajatud Procter & Gamble'i siinne esindus loodi 1995 ja nende toodete seas on sellised palju teada-tunda nimetusi: Pantene, Head & Shoulders, Wella, Fairy, Ariel, Blend-A-Med, Pampers jt.

Talvitie tõi enne talve ilusaid pilte TALLINNASSE!

Eestlased ja soomlased on paljuski sarnased. Kas ka meie lasteraamatutes on rohkesti ühiseid jooni? Seda saavad huvilised teada tänu Soome Instituudi korraldatavale näitustesarjale. 14. oktoobrini saab Soome Instituudis (Harju 1, Tallinn) vaadata selle sarja esimest väljapanekut: kunstnik **Virpi Talvitie** lasteraamatute illustatsioonide näitust “**Naabri-Liisa ja teised pildid**”. Eestikeelsena on seni ilmunud vaid üks Virpi Talvitie illustreeritud raamat – Leena Laulajaineni “Loitsitud laegas”, loodetavasti kohtume Virpi loominguga ka edaspidi. Tema joonistatud lapsed pole küll illikukud, kuid see-eest on neis palju rõõmu, hoogu ja värve! Näitus on avatud esmaspäevast reedeni kella 10 – 16.

PERPLEX autasustab taas eesti noori

Austria noorteajakiri “Perplex” (www.perplex.at) korraldab juba seitsmendat aastat järjest kirjandusvõistlust, millele oodatakse saksakeelseid kirjutisi. Tänavune teema on “Lootus”, tööd (pikkusega kuni 4 lk) tuleb saata toimetusse “ (www.perplex.at) 22. novembriks 2005.

2004. aasta sügisel korraldatud kirjandusvõistluse teemaks oli “Lahkumine”, võitjad tehti teatavaks 22. aprillil 2005 Grazis. Osalejaid oli enam kui 20 maalt, ning meie koolinoored olid seekordki edukad. Kuna Eestis keegi Austriasse ei sõitnud, siis andis Austria suursaadik oma residentsis eestlastest laureaatidele auhinnaraamatud üle septembris. Parimad kirjutajad olid **MAKSIM LIND** Aseri Keskkoolist, **JOONAS SAAR** Viljandi Paalalinna Gümnaasiumist, **ESTER SKERIN** Tartu Raatuse Gümnaasiumist, **KADRI ROOS** Tartu Ülikoolist, **LIJU MATIKAINEN** ja **KRISTO LILLEPÖLD** Viljandi Paalalinna Gümnaasiumist. Teadagi said kiita ka nende õpetajad.

Uue eestikeelse Potteri-raamatu ilmumiseni on $x + 1$ päeva!

Harry Potteri fännide jaoks pole november külm ja kõle kuu, sest just siis on oodata sarja eelviimase, kuuenta raamatu ilmumist. Sellal, kui meie põnevusega uut raamatut ootame, on kahel tõlkijal – **Krista ja Kaisa Kaeral** – kibekiire, sest “Harry Potter ja segavereline prints” on mahukas teos. Triibu-Liine kulutas oma küsimustega tükikese **Kaisa** tööajast.

■ Kas uues raamatus on palju uusi mõisteid ja uusi tegelasi?

Uued tegelased jäägu esialgu saladuseks – ütlen ainult nii palju, et Harry ise see prints ei ole. Ja küllap lugejad mäletavad, et Sigatüüka kooli mustade jõudude vastase kaitse õpetaja ametikoht oli neetud: ka kuendas raamatus asub sellele kohale uus inimene. Kes – seda ma praegu ei ütle! Kõik endised tegelased esinevad oma tuntud headuses, ainult Wesley´ kaksikud enam koolis ei käi, vaid tegutsevad edukalt oma pilapoes...

■ Kes on Sinu enda lemmiktegelane?

Mm-mm... Mulle meeldivadki vist Wesley´ kaksikud kõige enam. Ka Harryst on selles osas kujunemas tore inimene: nüüd on ta 16-aastane ning muidugi tuleb raamatus palju juttu armastusest ja noorte probleemidest.

■ Kuidas te emaga kahekesi tõlgite: kas istute koos raamatu taga?

Ei, see võtaks palju rohkem aega – oleme raamatud ikka pooleks jaganud, ja mitte nii, et üks saab alguse-, teine lõpupoole, vaid üle peatüki: ühe tõlgib ema, teise mina ja nii edasi, hiljem muidugi vaatame kõik üle. Potteri-raamatutes on palju Rowlingi leiutatud sõnu – nende peale on ema mihkel, kõik need lendluudpallid ja muud väljendid on tema tehtud. Tema leiutatud on ka trahhtagumikuga skruudid, mis on mu meelest väga täpne ja vaimukas! Hästi palju tegemist oli uute mõistete leiutamisega tulepeekri-raamatus...

■ Kui kuues osa on ilmunud, kas siis saate väheke hinge tõmmata?

Eks siis tuleb jääda viimast osa ootama! Rowlingil oli algusest peale ette nähtud 7-osaline sari, ja seepärast tuleb tõlkijatelgi uute raamatute puhul mitmeid üllatusi ette: paljud niidid on peidetud juba esimestesse osadesse, ka „Segaverelises printsis“ leidub nii mõndagi ootamatut. Autor, kes praegu elab põhiliselt oma Šotimaa kodus, saab hästi läbi kohalike krimikirjanikega ja on õelnud, et pärast Potteri-seeriat hakkab ta ehk hoopis kriminaalromane kirjutama. Needki on kindla peale põnevad!

Foto: Mihkel Valdmo

Tervitus A.D.A ühingult!

Meie ühingu nimi on A.D.A ehk Albus Dumbledore'i Armee. Kui olete Harry Potteri raamatuid lugenud, siis teate, kust see mõte on tulnud. Nimelt tegutses ju Potteri-sarja 5. osas K.A ehk Koolidirektori Armee. Albus Dumbledore on teatavasti Sigatüüka kooli direktor. Nime väljamõtlemine võttis küll aega, aga lõppkokkuvõttes leidsime sellise, mis kõigile meeldis.

Alguse sai kõik neljast liikmest ja A.D.A saigi asutatud peale raamatu “Harry Potter ja Fööniksi Ordu” ilmumist eesti keeles. On olemas ka A.D.A. *Prohvet* ning iga liige saab õppida enda valitud aineid. Neid on mitmeid – on selliseid, mille ühendatus võlulukunstiga on märgatavam, ja ka selliseid, millel see ühendus on vähem silmatorkav.

Kõik, kes tahavad meiega ühineda, on oodatud ühendust võtma kas e-posti aadressil: evc2350z@hotmail.ee või tavaposti teel aadressil: Eveli Verev, Tartumaa, Haava side, Väägvere, 60501. Ainsaks tingimuseks on see, et teil peab olema huvi Harry Potteri ja võlulukunsti vastu...

Võluvad kooliaasta aasta jätku kõigile!

A.D.A. nimel Eveli

				tonn ▶		Riigikogu ▶		
						Inglistmaa pealinn		
								Kaire
								Norra pealinn
								"Kevade" tegelane
								sekund
								teatav müts
								ristsõnad
								...-mürk; ...-lõks
								ennast
								reede
								liti vend
								piirkond
								puu haru
								"... pardipoeg" (muinasjutt)
								...-vader rebane
								mina
								inglise keeles
								kinolina
								7. noot
								naisenimi; keemiline ühend
								seina kleebitud paber
								tee üle vee
								sibul
								vene k.
								Heiki
								innukas
								hektar
								mõtus
								(metsas elav lind)
								Kusti õde
								lameda-põhjaline kaubalaev; parvlaev
								...-kelts; ...-haljas
								suur keedunõu
								iial
								Ursula
								Elvira
								inimene kellegi omandusena
								Euroopa rahad

Ristsõna koostas Ilmar Trull

Parimatele lahendajatele muusikaline auhind!

Murekirjakast

Lugejate küsimustele vastab doktor Taat

Pildi tegi Kirke

■■■
Palun, kas keegi saaks ÖELDA, kuidas poisile märku anda, et ma temast huvitatud olen??? Palun aidake.
E.

Miks see poiss sinule meeldib? Nii ka tema vaatab sellise pilguga teisi kaaslasi, Tüdrukut. Igas inimeses on midagi head, ilusat, ainulaadset. Mida rohkem suudame olla loomulikud, isikupärased, seda lihtsam on luua sõbrussidemeid. Sõbrussidemed tekivad kergemini ühiste huvide baasil: ühine laulukoor, treening-

rühm, huviring, keeletund jne. Ka julge suhtlemine võimaldab paremini kaaslasi tundma õppida ja siis selgub ka sõpruse teke või siis lihtsalt tutvus. **Suhtlemisoskus ja suhtlemisjulgus tuleb vaid realselt suheldes.** Kui poiss on oma klassist, siis ju suhtlemiseks sada põhjust: küsimused-vestlused koolitükkidest, ühised tegemised kooli huviringides, ühine kojumine, kinno minek. Kui päris üksi esialgu suhelda ei julge, siis esimesed vestlused teha koos sõbrannaga. Ole loomulik, siis on tulemused kõige paremad. Ole ka järjekindel, ega esimese vestlusega kohe meisterlikkus tule. Ole heatujuline ja heatahtlik. Ole piisavalt tagasihoidlik, et sinust ei tekiks tülika pealtükija tunnet. Veelkord – ole loomulik.

■■■
Olen 11 aastane tütarlaps. Mu seljale on tekkinud vistrikud, Mis teha, et neist lahti saada? Miks nad tekivad?

K Tartust

Näita neid oma emale. Võib-olla aitab mõni nahapuhastuse vedelik või siis piirituse-(viina)lapikesega puhastamine. Kasuks võib tulla saunas higistamine. Väga kasulik on ka treening ja higistamine – see puhastab

nahka. Mõtlemata peab ka ihupesule – mõned pesuasjad võivad ärritada, vistrikute tekkele kaasa aidada. Kui nende nippidega vistrikest lahti ei saa, siis aitab dermatoloog e nahaarst.

■■■
Mul on selline mure. Sain tuttavaks paralleelklassiõega, kellega saime väga headeks sõbrannadeks. Mulle meeldis ta juures see, et ta lobiseb palju, kuna ise ma eriti ei räägi. Ta on eeskujulik õpilane ja armastab õppimist. Ta hakkas minu pool külas käima. Imelik hakkas aga tunduma see, et ta toetus tihti vastu mu õemeest (ma elan õe pool) ja mulle see ei meeldinud. Nüüd on õemes mu peale vihane ja tahab kätte maksta selle eest, et ma õele kõik ära rääkisin. Ütlesin ka sõbrannale, mis ma sellest arvan. Sõbranna ütles, et see on absurdus ja tema jaoks on abielu püha jne. Minu õde ei anna talle andeks. Ei oskagi mõelda, mida nüüd teha. Üritan sõbrannat õe perest eemale hoida, aga ei julge otse näkku ka öelda. Palun nõu, mida teha! Kuidas peaksin käituma, et ma kellegagi tülli ei läheks.

M. Tartust

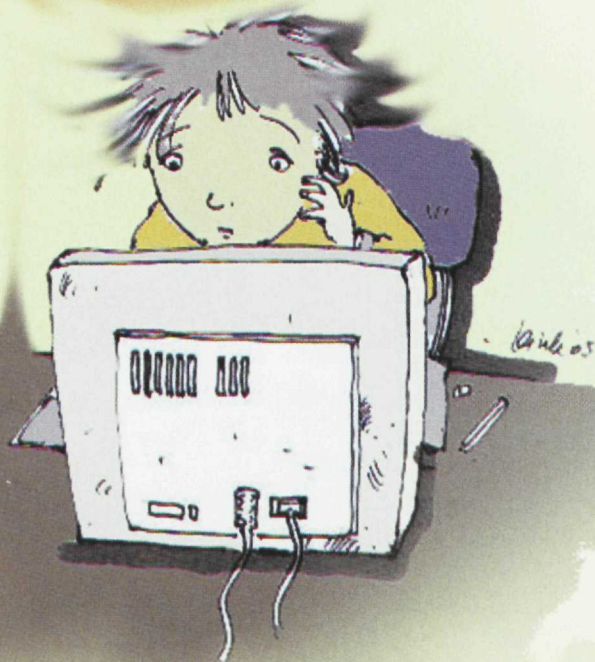

SPORDIARST & HINGETOHTER
JÜRI O.-M. ENNET

STATOIL

Toetame terveid eluviise

Pildi tegi Kirke

Olen sinuga sama meelt, et esialgu hoia oma sõbrannat sellest suhete sasipuntrast eemal – nii saavad hingerahu kõik pingetesse sattunud osapooled. Põhiline, et sa kedagi süüdistama ei hakka. Sõbranna jäägu sõbrannaks. Õde ja õemees elagu rahulikult oma elu edasi. Õde olgu õnnelik, et õppis oma meest veidi paremini tundma. Sina käitusid ka õigesti. Ja sõbrannale ütle julgelt, et kokku saame esialgu kuskil mujal.

■ ■ ■

Olen 18. Ma olen viimase aasta jooksul täiesti depressiivseks muutunud. Mu unenäod on juba täiesti segased ja vahel on närvid nii läbi, et ma hakkain näiteks oma tekki või küüsi näririma. Ma olen varem juba närvidega lastehaiglas olnud. Sain siis väga head ravi ning võtsin ka antidepressante, see depressioon möödus. Aga nüüd on tunne, et olen jälle mustas augus ja veel hullumini kui eelmise kord. On vähe asju, mis mind rõõmustavad, kui üldse. Ema ka ei taha oma vingumisega tüüdata. Enesekindlus puudub täiesti ja inimestega ei taha enam suhelda. Kõik liigub vales suunas. Kooli ees on ka hirm, kuna ei julge lihtsalt suhelda. Kas pean uuesti tablettide peale minema? Peale selle olen ma ka homoseksuaalne ning arvan, et kõik

mu probleemid tulevad sealt. Ma pole suutnud ise sellega leppida, kuigi tundub, et näiteks ema ja õde see nii väga ei häiri. Kas aitaks näiteks omasugustega suhtlemine? Või peaksin üldse pöörduma oma murega seksuoloogi poole?

Jutt jumala õige ja asjalik – alustada seksuoloogi juurest, nad suures enamuses ka psühhiaatrid (Perenõuandlas). Siis saab üheaegselt kõigile mureprobleemidele lahendust otsida: depressioonile, eluisule, suhtlemisele, seksuaalküsimustele.

Julget tegutsemist ja saad asjad korda!

■ ■ ■

Mul on üks sõber, kes on väga hella hingega ja muidu mega sõbralik, võib-olla isegi natuke liiga. Tal vist pole elus eriti palju sõpru olnud ja ei tea, kuidas olla. Alati küsib, kas ta võib seda või teist teha või võtta jne. Teinekord ta näiteks seisab Vabaduse väljakul, et inimestega suhelda või saadab su teise linna otsa koju. Väiksemates klassides narriti teda ka.

Ma ei tea, võib-olla oleksin ka mina narrinud inimest, kes istus koolis tunni ajal lava all.

Mure on selles, et tal on nagu mingid kinnisideed, millest ta kinni hoiab ja satub depressiooni, kui see

idee ei täitu. Näiteks oli üks sünnipäev, kuhu ta ei jõudnud – siis oli ta mitu päeva suht kurb ja rääkis ainult sellest. Ükskord sattusime selle koha lähedale, kus seda peeti, aga keegi ei viitsinud sinna minna, jälle deprekas! Arvan, et tal pole see seni meelest läinud. Ta tuli meiega ühte klubisse, enamus inimestest, kes seal on, teavad üksteist ka muidu, klubiväliselt, käivad koos jne.

Kui ta teada saab, et keegi talle kogemata midagi unustas rääkida, siis arvab, et ta ei kuulu nn sõprusringi ja on jälle masenduses... Alati, kui ta kaasas on, peab mõtlema, et midagi ei teeks ega ütleks, mis teda häiriks. Sõjaväkke teda ei võetud.

Nii tore oleks, kui tal ei tuleks kogu aeg mingi deprekas peale.

Muidu on ta hästi tark, nüüd käib ülikoolis, tegeleb sellega, mis talle meeldib jne. Kui tal parajasti depressiooni pole, on ta isegi suht normaalne inimene. Ükskord tuli jutuks ka psühholoogi juurde minek, aga ma ei usu, et ta seda kunagi teeks ja rohkem pole sellest rääkinud ka.

Mida saaks teha, et teda aidata? Õo otsa temaga MSNis ka järjest rääkida ei jaksa...

Kinnisideed peavadki inimesel olema. Inimesel peavad olema kinnisideedena eluprintsiibid, väärtusskaalad, prioriteetidid. Kui põhisihid on paika pandud, siis ka muud nn kinnisideed ei sega suurel määral. Valede eesmärkide püüdlamine tekitabki depressioone, õigete eesmärkide puhul raskused karastavad ja julgustavad.

Kurb, kui su tuttav arvab, et ta **ei kuulu nn sõprusringi**. Sõpru vajab iga inimene, mõnedel on nendeks isegi koer-kass, raamat. Aga inimlik sõprus on neist ülimal. Suheldes tekib sõprus, teistele head soovides ja head tehes see sõprus tekib ja edeneb.

Õo otsa temaga MSNis ka järjest rääkida ei viitsi... Ja ei peagi. Tänapäeval jõuab e-tuvi kohe maamuna teise otsa, aga ennemuiste oli ju postipoiss ja kirjad liikusid kaua-kaua. Ja see kirjaootus-lootus, see kokkusaamiste rõõm oli vägeva kvaliteediga. Tähtis ei ole niivõrd suhtlemise hulk, tähtis on selle suhtlemise sisu e kvaliteet.

Pildi tegi Kristiina Kass

Kristiina Kass Peeter ja mina teeme rahakotinalja

Peeter ja mina mõtleme ikka vahetevahel igasugu vemppe välja. Mõnele meie vembud meeldivad ja mõnele mitte. Rohkem on küll neid, kellele need ei meeldi. Nagu näiteks isale pärast seda eelmise nädala rahakotinalja.

Eelmine nädal oli mul ja Peetril ükspäev natuke igav. Hakkasime arutlema, mida teha. Mina pakkusin välja, et lähme õue keksu mängima, aga Peetri meelest see on tüdrukute hobi ega sobi suurtele poistele.

Siis Peeter mõtleski rahakotinalja välja. Rahakotinali on selline vemp, kus rahakott seotakse niidi külge ja jäetakse keset teed vedelema. Ja kui mõni inimene kummardub, et see maast üles korjata, siis tõmmatakse hoopis niidist ja rahakott liigub kaugemale. Me olime seda mitu korda telekast näinud. Ja iga kord oli neil, kes seda nalja võõras-tele inimestele tegid, hirmus lõbus.

See rahakotinali on muidu küll väga vahva vemp, aga peab hoolega vaatama, kellele seda teha. Ja kelle rahakotti selleks kasutada. Muidu võib hiljem kahetseda.

Minu meelest oleks mu roosa printsessirahakotike sobinud väga hästi rahakotinalja jaoks, sest see oleks maast hästi välja paistnud. Aga Peeter ütles, et nüüd ei ole küsimus mingis printsessivembus, vaid tõsisel rahakotinaljas, ja selle jaoks on vaja ehsat nahast rahakotti. Peeter ütles, et isal on täpselt õige välimusega rahakott.

**Peeter ütles,
et isal on
täpselt õige
välimusega
rahakott.**

“Ma ei usu, et isa seda meile laenata tahab,” arvasin mina, aga Peeter ütles, et me laename seda ainult pooleks tunniks ja nii lühikese laenu jaoks pole vaja luba küsida.

Peeter võttis rahakoti isa jopetaskust ja ütles isale, et me lähme välja. Mina

võtsin kaasa õngenööriulli, mille ma isa kalamehekastist laenasin, sest see sobib rahakotitembu jaoks kõige paremini. Peeter ütles ka, et õngenöör ei lähe kergesti katki. Ja et kuna me laename seda ka ainult pooleks tunniks, pole ka selle jaoks vaja isalt luba küsida.

Me läksime parki, panime rahakoti keset liivateed ja jäime põõsa taha kükitama. Mina ei näinud läbi põõsa kuigi hästi, sest Peeter toppis oma suure karvase pea täpselt minu ette. Me kaklesime natuke aega ja vaidlesime, kumb tohib põõsaaugust vaadata, ja lõpuks leppisime kokku, et Peeter vaatab kõigepealt ja siis on minu kord.

Varsti ütles Peeter, et keegi kepiga vanaonu jalutab meie poole.

“Suurepärane!” ütlesin mina. “Too ei jaksa vähemalt rahakoti järel joosta, kui see eest ära liigub.”

Siis oli minu kord august piiluda. Ja see oligi hea, sest mina nägin midagi, mida Peeter ei olnud märganud. Nimelt seda, et onul oli peale kepi ka koer kaasas. Nii ma Peetrile ütlesingi.

“Sellel onul on koer, et sa teaksid!” ütlesin ma Peetrile.

“Kirevase päralt!” ütles Peeter. “Koera ei ole rahakotinaljas ette nähtud. Ta võib kõik ära rikkuda!”

Koer, keda vanaonu talutas, oli keskmist kasvu kollane peni, mitte just suur, aga ka mitte väga väike. Igatahes temal ei olnud küll keppi ja ta isegi ei longanud ühtegi jalga. Mis oli natuke vilets lugu.

“Äkki me peaksime rahakoti teelt ära tõmbama?” küsis Peeter ähmiga.

“Ja sa arvad, et see koer ei märka mitte midagi?” ütlesin mina. “Minu arust oleks parem, et me ei tõmbaks. Lähme lihtsalt ise sellele onule ütleva, et me rahakott kukkus maha.”

Nii või teisiti, olime oma tegemistega hiljaks jäänud, sest vanaonu oli me rahakotti juba märganud.

“Vaata, Muhv!” ütles ta koerale ja kummardus rahakoti poole. Ja just siis tõmbas kohmakas Peeter kogemata niidist ja rahakott jõnksatas tükk maad edasi.

Onu sai kohe aru, et teda oli petetud. Kindlasti sellepärast ta ka ei keelanudki oma koera, kui too rahakoti järele sööstis. Ja koerale ei piisanud ainult rahakoti nuusutamisest, vaid ta lõi sellele pikema jututa hambad sisse.

“Too see siia, Muhv!” kamandas onu oma koera.

Aga koer ei kuulanud peremehe sõna, sest tal oli palju lõbusam tegevus pooleli. Nimelt meie isa rahakoti hävitustöö. Me Peetriga jälgisime õudusega, kuidas rahakotist pudenes välja paberraha, münte ja krediitkaarte ja koer rebis neid mõnuga lõhki, nagu vähegi jõudis.

“Isale see kindlasti ei meeldi, et ta rahakotti lõhutakse,” ütlesin ma Peetrile ja Peeter oli minuga täitsa päri.

“Võib-olla peaksime selle ära tooma?” küsisin ma, aga Peeter raputas pead.

“Siis alles isa meie peale vihastabki, kui saab teada, et me

“Koera ei ole rahakotinaljas ette nähtud. Ta võib kõik ära rikkuda!”

tema rahakotiga rahakotinalja tegime.”

Onul õnnestus lõpuks isa rahakoti riismed oma koera hammaste vahelt kokku korjata ja ta uuris nüüd isa kaarte.

“Seal on vist isa nimi ja aadress!” torkas mulle pähe. “Onu viib selle kindlasti politseisse, nii et isa saab selle tagasi ja ei kahtlusta meid!”

See oli ka Peetri meelest väga leidlik mõte. Me pidime nüüd ruttu koju kiirustama, et oleksime enne telefonikõnet kodus. Jõudsimme just näha, et onu pani isa rahakoti õnneks oma taskusse ja mitte prügikasti, ja jooksime nii kiiresti kui jaksasime koju.

“Kas väljas oli tore?” küsis isa ajalehe tagant. “Mis te seal õieti tegite?”

“Me tegime rahakotinalja,” jõudis rumal Peeter suust välja ajada, aga õnneks vastas isa, et tore-tore ja jätkas lugemist.

Läksime Peetriga lastetuppa telefonikõnet ootama, aga seda ei tulnudki. Selle asemel helises uksekell ja isa läks avama.

Me tundsimme vanaonu hääle kohe ära. “Kas see on teie rahakott?” küsis onu isalt ja isa ahastas: “Püha müristus! Kust te selle olete leidnud? Sellises seisukorras!”

Ootasime, et onu palub vabandust, et ta koer rahakoti katki rebis, aga midagi sellist ta ei öelnud.

“Pargist leidsin! Pingi alt, millel istusin,” valetas onu, nii et kõrvid liikusid. “Tõepoolest, küll on paha lugu!”

Mind ja Peetrit päris vihastas, kui isa hakkas onu tänama ja pakkus talle isegi leiutasu, aga me ei võinud ju tõtt ka rääkida, sest muidu oleks olnud me lips läbi.

Kui aus olla, oli me lips niikuinii läbi. Kui isa oli onu ära saatnud, marssis ta otseteed lastetuppa ja nõudis minult ja Peetrilt seletust. Isal ei läinud kuigi kaua aega selle väljaselgitamiseks, et mina ja Peeter olime tema rahataskuga rahakotinalja teinud. Ta rahakoti küljes nimelt rippus veelgi õngenöörijuup.

Isa ütles, et Peeter ja mina jääme terveks kuuks taskurahast ilma, aga kui ta kuulis, et onu oma koer oli ta rahakoti lõhki rebinud, tuli isal teine idee.

Me Peetriga saime nimelt ülesande. Me peame nüüd iga päev pargis kükitama ja vanaonu ja ta koera ootama. Ja meil on muidugi ka rahakott kaasas. Isa teine vana nahkrahakott, sees raha asemel vorstijupp, mille sisse on peidetud tubli ports kanget tšillipulbrit!

Tere, Hea Laps!

Kommenteerin natsa 7/8 numbris Suure vahetunni rubriigis olnud juttu selle kohta, et maalapse elu on "karm". Minu arust – ega ikka ei ole küll!!! Noh, kui tõesti niiiii kaugel koolist elad ja ainult päikseloojanguid vaatad, siis võib küll igavaks minna. Aga on ju igasuguseid muid tegevusi, mida tehes küll igavaks ei lähe.

Ma elan maal ja ega ma küll ei tahaks terveks eluks linna elama minna. See on kindel. Nii et mõtelge ikka järele, head lugejad, kellele jäi mulje, et maaelu on jube jama ja vastik – see ei ole nii. Ikka Teie sõber ja sugulane Y. Põlva maakonnast

Üks kurb ja tõsine jutt

Hea on kõnelda rõõmsatest asjadest, kuid midagi pole parata – vahel tuleb rääkida ka tõsistel ja kurbadel teemadel.

Mida teeksid Sina, hea lugeja, kui seisaksid kuskil mäetipus ja näeksid, kuidas allpool kõnnib Su sõber ohtliku kuristikku poole? Kindlasti annaksid sellest ohust talle teada. Minu "mäetipuks" on elukogemused: olen liikunud paljudes erinevates ringkondades ning mu lapsepõlvesõprade seas on nii praegusi kultuurikuulsusi ja ministreid kui ka neid, kelle elutee on viinud rappa või kuristikku, kust polegi välja pääsetud...

Tõsielu ja tõsine elu

Seda lugu kirjutama sundis mind kurb teade, millest tehti meedia-sündmus – mis omakorda kindlasti suurendas paljude inimeste hingevalu. Ühe tõsielusaate tegelane – noor elurõõmus tütarlaps – lõpetas ise oma elu. Paljud inimesed leidsid, et ise ta oligi selles süüdi – nii oli lihtsam arvata, sest pealegi oli põhiosa sellest "teletõsielust" tõepoolest üks suur joomine ja läbustamine, mis jättis kõigist osalistest üsna tühise mulje. "Meisse see ei puutu, meie oleme teistsugused – paremad ja targemad!" oli paljude kommentaaride alltekstiks.

Tüdruk nimi tuli mulle kuidagi tuttav ette... Lõin lahti ammused Head Lapsed – jah, tõepoolest, 10 aastat tagasi oli see neiu meie tubli kirjalaps, võitis Barbie' sid ja legokarpe nii joonistuste kui ka andekate kirjutiste eest, avaldasime tema toredaid värssegi.

Iga inimene on millegi poolest andekas, mõnel avaldub talent juba väikesest peast, mõnel gümnaasifina ja mõni leiab oma tee alles täiskasvanuna. Nele oli ilmselt mitmekülgsest andekas – ma ei tea, kas ta teismelisena enam luuletas, kuid keskkooli lõpetas hõbemedaliga ja ülikoolis oli jõudnud juba teisele kursusele. Ega me temaga kokku saanudki – nagu pole silmast silma kohtunud paljude nendega, kelle loomingu oleme toimetuses lugenud ja avaldanud. Siiani olen meie kunagiste kirjalastega kokku puutudes ainult rõõmustanud: kelle nime leiad olümpiaadivõtjate hulgast, kes paistab silma muusikuna, kes poeedina, kes kasvatab juba oma pisipõnni – meie ajakiri sai kevadel 11-aastaseks, ja see on noore inimese elus pikk aeg! Ja nüüd selline kurb uudis...

Kuulsus! Kuulsus?

Kuulsust on igasugust – kõige olulisem on minu meelest see, kui inimene suudab oma võimeid arendada ja olla õnnelik selle üle, kui miski korda läheb, ja on üsna ükskõik, kas tema tööst tunneb rõõmu 3, 30 või 3000 inimest. Nojah, eks ole ikka tore küll, kui sinust peavad lugu tuhanded! Ainult et... kas sellised läbuloobushow' d ikka teevad nende osalistele au? Kui kellelegi piisab sellest, et teda tänaval ära tuntakse, siis küll! Aga kes tähelepanelikult enda ümber on vaadanud, see leiab tuttavate täiskasvanute seas samuti inimesi, kes oma päevi sisustavad viinajoomise ja üsna arulageda üksteise aasimisega – kas neid muudaks erilisemaks see, kui nende nägusid näidatakse teleekraanil ja nende portreed ilmuvad mõne lehe või ajakirja esiküljel?

Nii mõnigi noor läheb sellisesse saatesse "pulli pärast" – ega see läbuelu mängimine siis tükki küljest võta! Aga võtab ikka küll – eriti võivad haiget saada tundlikuma hingega inimesed. Eesti on väike maa, kus kõik kõiki tunnevad, need saated aga on tehtud suurriikide malli järgi. Kindlasti on sarjategelaste päriselu küllaga ka häid tegusid ja toredaid mõtteid – nende näitamine pole aga publikumenu mõttes nii põnev kui labasuste ja teravuste väljapakkumine. küllap seepärast neis "reaalsustes" nii ohtralt õlut ja viina voolabki: purjuspäi lõtvuvad nii reaalsustaju kui ka vastutustunne.

Kätt ette ei saa panna

On teada, et tõsielusarjade põhivaatajad on 8 – 12-aastased: ühe osalise juures meeldib soeng, teise juures lahe olek, kolmas peab lauldes koguni viisigi... Kuna neile tegelastele esitavad nõudmised on üsna väikesed, võib igaüks ennast samasse rolli ette kujutada: tuleks ikka toime küll, ja saaks veel kuulsaks kah! Tegelik elu on siiski midagi muud: kui näiteks saadete tegijad jooksid pidevalt sama palju viina kui tegelased, keda nad näitavad, siis me enam nende nime ekraanidel ei näeks ja enamjagu neist oleks juba lootusetult töötuks jäänud.

Küllap selliseid sarju tuleb veel ja veel, ning kätt ekraani ette pole mõtet panna. Tahaksin aga väga loota, et võtad, hea ja arukas lugeja, selliseid vaatamänge nagu veidrat isevärki meelelahutust ega sea neid endale eeskujuks. Kurb eeskuju andeka tüdruku mõttetu hukkamise näol on kahjuks juba olemas. Tunne kaasa Nele lähedastele ja kurvastame selle pärast, et tema anded jäid ellu rakendamata...

my scene goes Hollywood™

SUURED JA VÄIKESED TÄHED

o nii, nüüd on
siis ka My
Scene'i nukud
otsustanud
filmistaarideks

hakata! Mine tea, äkki
löövadki nad varsti
maailma kinolinadel säraval
Meie seekordseks võistlusteemaks on
aga Sinu enda lemmikud, hea sõber!

Kinno alati rõõmuga lähed -
kino pole vaid pildid ja linal!
Kinos säravad lahedad tähed,
kino - see on ka Sina ja mina!

Joonista ja kirjuta
meile oma lemmik-
tähtedest ja saada
oma tähelooming
toimetusse enne
5. novembrit!
Parimatele

auhinnad Rimonnelt, peauhinnaks
My Scene'i filmistaarid!

Maaletooja: **RIMONNE**

VALGE KÄHVL ORDU

<http://vko.ande.pri.ee>

Kiisu abipalvele vastates tõttasid Valge Kähvl Ordu kangelased üheskoos Põrgusse, et leida lahendus küsimusele: miks on kassitõugu Kiisu vanemad inimesed?

Teekonna jooksul sai Ordu täiendust ühe liikme, nimelt end Maaguks nimetava koera näol. Kui tundus, et keegi ei oska enam edasi liikuda, tõttas hea nõuga appi Valge Kähvl Ordu looja Koobas, kes juhatas meie kangelased allmaajõe äärde, mille teisel kaldal ootab Jan PoolBanan, Saatana isiklik väravaaht...

Õnn kaasa mu sõbrad! Ma loodan südamest, et teil õnnestub Saatanajuurest elusalt tagasi pääseda.

Ja pidage meeles - ükskõik, kui suur uudishimu ka poleks, keegi ei küsi, miks Jan PoolBanan just PoolBanan on!

Tervist, Jan PoolBanan! Meie oleme Valge Kähvl Ordu nimeline kangelaste rühmitus ning meil oleks vaja Saatanajuurest elusalt pääseda!

See, et teie midagi tahate, ei tähenda veel, et te seda ka saama peate. Ning see, et te Saatanat näha soovite, ei tähenda veel, et tema teiega kohtuda ihkab. Surelikud ei tohiks Põrgus viibida! Maapealsed elanikud on viimase ajal liialt ülbeks läinud...

Kuigi ega väremgi olukord roosilisem ei olnud. Võtame näiteks kasvõi Aadama ja Eeva, kellel oli kõik olemas, kuid kes tahtsid siiski enamat ning läksid keelatud vilja kallale. Nüüd peavad nad selle eest aegade lõpuni vikujudena minu juures elama. Ning sama saatus ootab teidki!

Järgneb...

Iga laps unistab karvasest neljajalgsest sõbrast. Kahjuks ei olene looma tervis meie armastuse suurusest ning seepärast tuleb lemmiku omanikul külastada loomakliinikut, et semu nina ikka niiske ja silmad säravad oleksid. Loomade ravimiseks jutustab Västriku Loomakliiniku veterinaar Madis Jürgens.

Kuidas hoida karvast sõpra?

Madis ravib põhiliselt kasse ja koeri, kes on ka tema lemmikud, kuid eks arstipraktikas tule aidata teisi loomi. Kord toodi loomakliinikusse isegi põder, samuti on siin ravil olnud madu. Lindude ja närlisitega tegeldakse mujal. Lihtsamate murede puhul oskab iga arst aidata, kuid tõsisemate probleemide korral tuleb siiski pöörduda antud loomale spetsialiseerunud arsti poole.

Kõrvapõletik, igasugused traumad, hambakivi, kasvajad, emastel koertel mädaemakas on tihedamini esinevad tervisehädad. "Tavaliselt on hommikupoolikud kliinikus üsna rahulikud, patsiendid hakkavad tulema õhtupoole, kui peremehed on töölt koju jõudnud ja avastavad, et karvastel semudel on midagi viga," pajatab Madis. Suvel on patsiente vähem, sest paljud sõidavad linnast minema, küll aga on tihe graafik pühade ajal.

Lemmikloomaga tuleb arsti juurde pöörduda, kui näete, et ta on haigeks jäänud. Kindlasti tuleb loomi vaktsineerida. Kui näed, et loom pole sama aktiivne kui tavaliselt, sööb vähem, on väsinud, siis võib tal mõni tervisehäda olla. Madis ütles, et loomade seas on ka teesklejaid, nii et tuleb oma lemmiku iseloomu hästi tundma õppida!

"Enne kui lähed oma loomaga arsti juur-

de, tuleb helistada loomakliinikusse ning end järjekorda kirja panna. Kui hiljem juhtub, et registreeritud ajal pole võimalik tulla, helistage kliinikusse ja teatage sellest. Tõsisemate juhtumite korral võib kohale tulla ka registreerumata, teid võetakse kohe vastu ja aidatakse," seletab Madis.

Loomale saab ka koju kiirabi kutsuda (näiteks kõrvapõletiku või trauma puhul). Edasi vaatavad arstid ise, kas haiget saab aidata kohapeal või tuleb ta kliinikusse toimetada. Lemmikute ravimisel võib kasutada ka rahvameditsiini nippe, pisemate hädade puhul võib kindlasti ise looma aidata, kuid muidugi tuleb siinkohal olla väga ettevaatlik, sest vale diagnoosi korral tekitab teie ravi hoopis rohkem kahju kui kasu.

Kas kasse ja koeri tuleks toita vaid spetsiaalse toiduga? Madis muigab: "Ei, kindlasti tohib loomadele anda ka tavatoitu, hoiduda tuleks liiga soolasest, vürtsikast, kuid ka magusast toidust. Kuivtoit on rohkem mugavuse asi, millega ei tohi liialdada. Liigne kuivtoidu söömine võib põhjustada neerukive, eriti kastreeritud köutsidel."

Nädalavahetuseks kodust lahkudes või reisile minnes on parem neljajalgne sõber kaasa võtta. Kui säärane võimalus puudub, tuleks rääkida sõprade või tuttavatega, kas

ehk nemad saaksid looma eest hoolitseda või teda mõneks ajaks enda juurde elama võtta. Looma transportitakse puuris. "Isegi väga suurte koerte jaoks on puurid olemas, kuid siis on juba ka vastavat autot vaja," ütleb Madis naerdes. Puuri asemel võib kasutada koerte jaoks mõeldud turvavööd või kassidel trakse.

Soovist osta endale karvane sõber ei piisa. Tuleb mõelda, millist looma ja miks sa tahad. Tulevane lemmik pole mänguasi – tal peab olema oma söögi- ja magamiskoht, temaga tuleb pidevalt tegelda. Varu kannatust! Kui pisike loom midagi valesti teeb, ära kunagi löö teda, vaid räägi rahulikult ja seleta, kuidas on õige käituda.

Vanaks peetakse koera umbes 10-aastaselt, kassi 12-13-aastaselt. Selles vanuses looma tervisele tuleks rohkem tähelepanu pöörata, näiteks hambakivi oht on siis suurenenud. Madise kõige vanem patsient oli 20-aastane kass.

Kas loomaarstiks on raske õppida? "Jah, oli küll. Kuigi olin linnalaps, teadsin juba 3. klassis, et tahan saada loomaarstiks. Pärast põhikooli asusin Väimela Sovhoositehnikumi veterinaarvelskriks õppima. Tehnikum lõpetatud, läksin Eesti Põllumajandusülikooli loomaarstiks õppima," vastab Madis.

Västriku Loomakliinik on tegutsenud juba üle 50 aasta. Madis näitas mulle ka erinevaid kabinette. Nägime ka, kuidas Lätist pärit suurele koera röntgenipilti tehti. Kliinikus on ruumid nii operatsioonide, röntgeni, ortopeedi kui ka ultraheli jaoks – kõik nagu päris haiglas!

Sabina Zinovjeva

NB! Bändi poster ilmub meie eelmises numbris!

Westlife

rõõmustab oktoobris oma fänne!

Ansambli Westlife fännidele toob oktoobrikuu hea uudise: 24. kuupäeval ilmub nende uus (arvult 18.) singel nimega "You Raise Me Up" ning oktoobri viimasel päeval ilmub Westlife`i seitsmes album "Face To Face".

Piret Järvis, Heini Jänes Iudulinnast

Hilary Duff, Lauri Västrik Iartumaalt

Praeguseks maailma üheks "kuumimaks" poistebändiks

peetav ansambel sündis 1999. aastal. Kolm noort muusikut – Shane Filan, Mark Feegily ja Kian Egan moodustasid trio, kes mängis Sligo laval mitmesuguseid hitte nii andekalt, et Boyzone`i mänedžer Louis Walsh võttis nõuks neid kutsuda esinema lastehaiglasse. Õnnelike juhtumiste laviin läks liikvele: noorukite etteastet näidati televisiooni uudistesaatetes ning seejärel valiti Westlife ansambli Backstreet Boys soojendusbändiks lirimaal toimunud kontserdil. Ronan Keating soovitas ansamblisse kaks oma soosikut – Nicky Byrne`i ja Bryan McFadden, ning juba oligi noorel viisikul roheline tee muusikasse avatud. Aprillis valminud 1999 Westlife`i esimene singel "Swear It Again" sai kohe edetabelites number üheks,

ning vähem kui poole aasta jooksul ilmus järjest veel kaks singlit, mis bändi kuulsusele sära lisasid. Ka esimese albumi jõudis Westlife sama aasta novembris, ning seegi jõudis kohe Inglismaa edetabelite tippu. Enne jõule lõi bänd laineid ansambli Abba loo "I Have A Dream" koveriga, mis jäi edetabelite tippu neljaks nädalaks järjepannu. 2000. aasta tõi Westlife`ile uusi menukaid singleid ja albumi "Coast To Coast", mis purustas isegi Spice Girls "Foreveri" müügirekordi. 18 looga album tõi bändile juurde lugematul arvul fänne – eriti muidugi tüdrukute seas. Kolmas album ilmus Westlife`il 2001. aastal, neljas – aasta hiljem, viies novembris 2003 ja kuues tuli müügile 2004. aasta jõuludeks.

Album, mis kandis nime "Allow Us To Be Frank", muutus samuti kiiresti popiks. Kahjuks pole 2004. aasta märtsist alates Westlife enam viie mehe bänd: ansamblist otsustas lahkuda Bryan McFadden, kuna pingeline muusikuelu ohustas ta pere kodurahu. Fännid ootavad aga põnevusega uut albumit "Face To Face".

Andmeid kogus Mari Paeoja Säeverest

Westlife`is esinevad:

Nicholas Bernard James Adam Byrne
e. Nicky (9. 10. 1978)
Shane Steven Filan
e. Shane (5.07.1979)
Kian John Francis Egan
e. Kian (29. 04. 1980)
Mark Michael Patrick Feehily
e. Mark (28.05.1980)

Westlife`i kodulehekülg: <http://www.westlife.co.uk/>

Fänniposti aadress :
c/o Arista Records
6 West 57th St.
New York, NY 10019

WESTLIFE

Sahlene, Anna-Maria Uulma Saueh

Algis septembrinumbris

■ Kõige tähtsam õppeaine

Elevandipojad, kellest eelmises numbris rääkisime, õpivad "era-koolis": kuna elevantimammal sünnib korraga üks poeg, siis seda koolitatakse hoolega üle kümne aasta. Jäneseperekeses sünnib hästi palju lapsi, ja nemad ei oska seesugusest haridusest undki näha – nimelt oskavad nad juba algusest peale peaaegu kõike, mida jänesena elades vaja läheb. Ent kui range järeelvalve all sirgub elevantipoeg jääb reeglina ellu, siis on jäneselaste elu märksa ohtlikum – neid küll sünnib palju, kuid saab ka rohkesti hukka.

Niisiis on loomade elukoolis kõige tähtsamaks õppeaineks **ellujäämise kunst**.

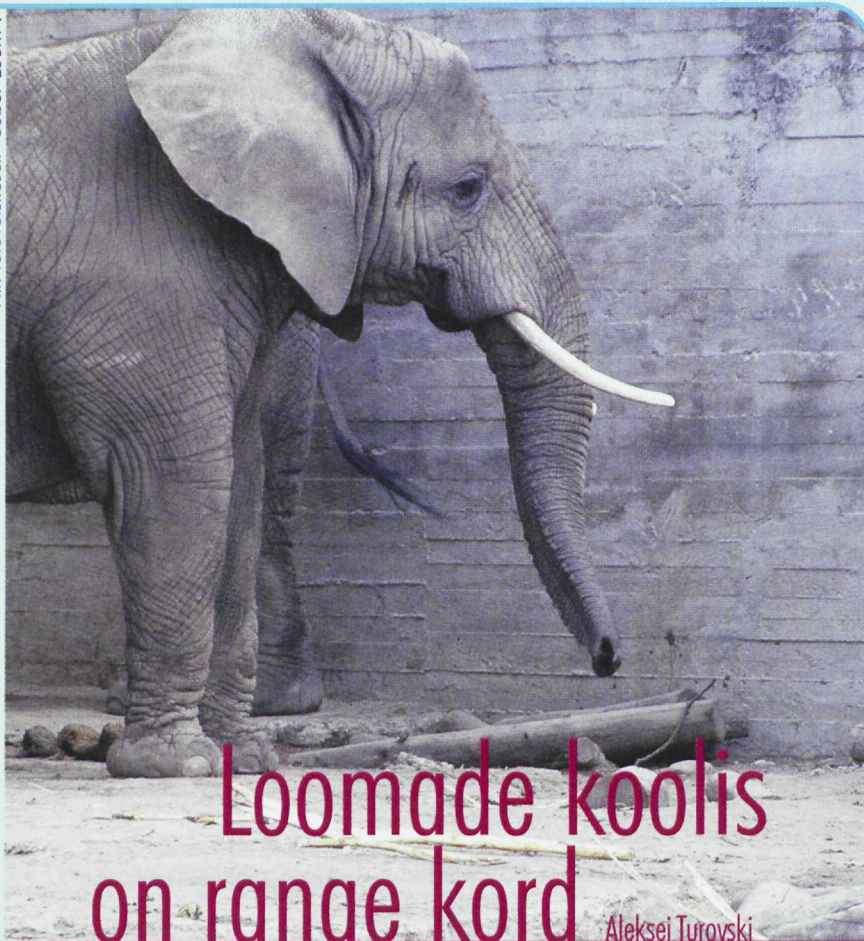
Jänesel pole ju kihvu, sarvi ega suurt jõudu – ei mingeid kaitse- ega võitlusvahendeid, seetõttu peavad nad oskama oma mudilasi hästi peita. Jänesejälgede lõhna tunnevad hundid väga kergesti, ning seepärast hüppavad pojad tavaliselt pärast söömaaga teise kohta peitu. "Pedagoogiline vaist" aitab jänkuemal neid toitmise ajal jälle üles leida. Muide, mitte kõigil loomadel pole sellist asja, et ka "külatädid" võivad võõraid lapsi imetada – jänesel on aga asjad nii seatud, et iga emane toidab iga poega.

■ Söögivahetund

Ka sõraliste karjades, kus lapsed sünnivad ühel ajal, on tallel rohkem võimalusi piima luttimiseks, kui ema juhtub eemal viibima. Imetajate jaoks on väikeste toitmisel kõige olulisem piim – see pole loomade jaoks mitte jook, vaid TOIT, ja just nimelt laste toit. (Inimesed, nagu teame, kasutavad piima joomiseks ka täiskasvanuna ja enamasti sobib neile lehmapiim – kuid kaugelki mitte kõigile: näiteks Põhja-Aafrikas ja Araabias elavatele inimestele sobib joogiks hoopiski kitsepiim.)

Lindude söögivahetund on hoopis teistsugune. Kui näiteks väike kajakapoeg ületab koloonias oma pesapiiri, saab ta

Pilt: fotovõistluselt "Sõber Loom".

Loomade koolis on range kord

Aleksei Turovski

võõralt emalt nokahoobi – ei mingit ussikest või muud maiuspala! See on tingitud toiduprobleemidest: lindudel on nii laste kui vanemate toit enamasti üks ja seesama.

Muide, herilastega on lood nii, et vanemad söövad ainult magustoitu – pressivad näiteks mesilasest välja mett, nende vastsed aga ainult liha – näiteks mesilase kere. Vapsiku jaoks on üks kinnipüütud mesilane ideaalne toidukorv, millesse on pakitud nii lapse kui ka ema toit.

■ Ahvid teevad trenni koos lastega

Ka ahvide puhul on kõige tähtsam suhtumine, mis toetab ellujäämist. Ahvilaps on üsna kaua aega laps, šimpansitüdruk muutub iseseisvaks 8-9aastaselt, kuid emaga peab ta sidet ikka. Isased saavad suguküpseks hiljem, 11-12aastaselt, kuid on samuti kontaktis emaga. Heade akrobaatidena võtavad ahviemad "võimlemistundides" oma lapsed süle – ühe käega hoitakse lapsest kinni ja kolme käe abil liigutatakse mööda puid. Kui laps on juba suurem, siis istub ta õppekäikudel ema seljas ja uurib ümbrust, ent võsasel maastikul liikudes

võetakse ahvilaps jälle kõhu peale ja surutakse kõvasti enda vastu, et oksaraod teda ei vigastaks.

Kotkad valivad pesitsuspaiga, kus laste õpetamine oleks rahulik ja kus saaks suure omaette seisva puu otsa ehitada 2-3meetrise läbimõõduga pesa. Kehalise kasvatuse tundide jaoks vajavad suured linnud kindlat ja kõva turnimisplatsi. Kotkaste kooliaeg kestab kaua: hiid-merikotkas kasvatab oma poegi 8 aastat, kumai kaeluskotkas koguni 10 aastat – see on meie mõistes korralik kõrgharidus. Sellele järgneb "residendtuur", kus noor lind peab ise igasuguseid asju juurde õppima.

Röövlindudel on, muide, isa-ema ühesuguse mustriga ja ema tiibade ulatus on isa omast suuremgi: peavad nad ju olema poegadele ühtaegu nii ahjuks kui ka katuseks. Kanalistel, nagu teame, kannavad isad uhkemaid ja säravamaid rüüsid, pojakesed on aga kaitsevärvi, et neid oleks kergem ära peita.

Igal looma- ja linnuliigil on omad koolinipid ja kasvatusvõtted – kõik ikka selleks, et lapsukeste elu oleks rõõmus ja turvaline.

Ulemiste Keskuses asuvas Reds Play Centeri mängukeskuses võis enne kibedama koolikiiruse algust näha vahvat laste moeshow'd. P.O.P lasterõivaid tõmbasid selga 5-12-aastased modellid. Paar täitsa pisikest esinejat oli lavale kaasa võtnud emme või venna – no nii igaks juhuks! Looduslikest materjalidest valmistatud P.O.P rõivaid on toodetud juba 1976. aastast alates ja popiks on nad saanud nii mugavuse kui ka ilu tõttu – vähem tähtis pole muidugi ka see, et neid riideid on kerge hooldada ja pesta. Rootslaste meelest esindavad nende rõivamudelite triibud nii kvaliteeti, vastupidavust kui ka vallatust. Lisainfot P.O.P-i kohta võib leida aadressil: www.PO.P.ee.

Pärast rasket lavatööd jäid paljud modellid oma töökohta mängima: Reds Play Centeris võivad emad-isad rahuliku südamega sisseoste teha, kuna mudilased on kindla hoole all. Kõige pisemate jaoks on mõeldud pallimeri, väike liumägi, pehmed kiikumistoolid ja põnevad mängulised seinapaneelid, mängida saab nii legoklotside, autode, loomade kui ka nukkudega. Suurematele lastele on kahekorruseline vana aururongi teemaline mänguväljak, kus on hulganisti põnevaid tegevusi – alates kanjoni ületamisest ja lõpetades madude takistusraja läbimisega. Kes aga tahab paigal püsida, see võib TV-nurgas multafilme vaadata. Lisainfo: www.reds.ee.

Anneli Orgusaar

Koolijütsid mugavalt riidesse!

Fotod: Lembit Härra

Krõllikogugu

Hakkasin juba paris ammu koguma krõllikesi. Need on sellised ümarad pehmed karvapallikesed, kel nägu peas ja erinevad riided seljas. Igasugused firmad ja asutused teevad eri värvi ja erineva rõivastusega krõlle enda reklaamimiseks.

Tänaseks olen kogunud 20 krõlli. Mul on neid erinevates värvides ja erineva garderoobiga: kellel peas kaabu, kiiver või tavaline müts. Iga krõll on omamoõdi huvitav ja omapärane: mõni kujutab endast kauboid, teine õpetajat, kolmas aga hoopis stjuardessi. Need krõllikesi on tegelikult väga raske koguda, sest neid ei saa juurde osta (nagu teisi kogutavaid asju). Paljud firmad kasutavad neid enda reklaamimiseks ning jagavad neid ainult teatud üritustel. Seepärast ongi üksi nii raske kogumist alustada ja oma kollektsiooni suurendada. Õnneks on minu sõbrad mind krõllide kogumisel väga palju aidanud.

Alain-Asko Orgusaar

Väike Vanker pakub mõnusat lugemist kõige väiksematele

Kui otsid kingitust väikevennale või – õele, siis võid julgesti kingipakki panna kirjastuse Väike Vanker hiireraamatu. **Lucy Cousinsi** loodud naljakas hiireke Meisi on vahva turris vurrudega loomake, kes armastab kangesti naerda ja tahab ka oma väikesi lugejaid naerutada. **“Hi-hii, Meisi!”** jutustab sellest, mis kedagi naerma ajab – et naeru põhjust teada saada, peab mudilane avama leheküljel oleva klapi. Mudilased on ju rahutu rahvas, seda teab igaüks, kellel on nooremaid õdesid-vendi, ja igasuguste sahtlite, uste ning klappide avamine meeldib neile väga.

Meisi elab päris tavalist lapseelu, käib teine, muide, raamatukoguski. Aga ega sealgi ilma naljata hakkama saa – ja Meisi raamatukogutempudest saab väike lugeja teada raamatust **“Meisi läheb raamatukogusse”**.

Kui aga teinekord tahad mudilasest veidike rahu saada, siis võid lasta tal kuulata mõnd vahvat helikassetti või CD-d, näiteks **Kerttu Soansi** Olivia-lugusid raamatust **“Olivia ja esimene maailm”**. Jutte loeb näitleja Anne Reemann. Ka see raamat ning plaat on ilmunud kirjastuse Väike Vanker vahendusel.

Alice´ist, kuid mitte Imedemaast

Tiritamme kirjastatud on ka **Gilbert Adairi** raamat **“Alice läbi nõelasilma”**. Ka see on kummaliste vihjetega jutustus: autori sooviks on jätkata Lewis Carrolli Imedemaa ja Peeglitaguse maailma lugusid omal viisil. Õige mitmed tegelased on koos Alice´iga sellessegi raamatusse kaasa tulnud, kuid siin satub tüdruk isevarki olukordadesse hoopiski läbi nõelasilma minnes. Muinasjutumaailmas on ju kõik võimalik – ka see, et nõelasilmas peitub imeline maastik ja et lapse jaoks on naljamäng läbi nõelasilma pugged! Kogu lugu algab aga Alice´i kassist Dinah´st...

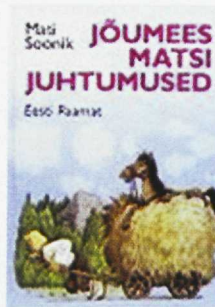

nagu karvane pall vaibatükil otse kaminatule ees. Niisiis otsustas Alice viimaks ometi õmmelda tagasi puuduva nõobi Dinah´ väikesele villasele kuuele, mille õde (Alice´i õde, mitte Dinah´oma) mitu talve tagasi kudunud oli. Ometi polnud ta veel hakkama saanud väga tähtsa osaga sellest tööst – niidi nõela taha ajamisega.

Kristina Uluotsa tõlgitud raamatus on 22 kunstnik **Jenny Thorni** huvitavat illustratsiooni.

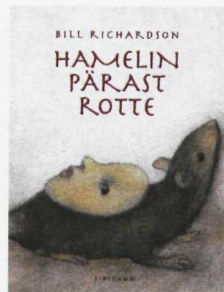
Mats jälle päevavalgel!

Need, kellele meeldisid paar aastat tagasi ilmunud jõumees Matsi lood, saavad Matsi uutest vanaaegsetest tegemistest teada **Mati Sooniku** uuest juturaamatust **“Jõumees Matsi uued juhtumused”**. Mats viib lugeja sauna, jahile, matusel ja sõnnikuveole. Tore on see, et raamatu lõpust leiame sõnasetuste lehekülje: ega neid vanu asju enam kuigi hästi teatagi. Kas sina teadsid näiteks seda, et karvakala on hüljes, linnumagus mesi ja raand – puuämber? Nüüd, kus neid sõnu tunnud, võid Matsi-jutud julgesti kätte võtta! Raamatu on kirjastanud Eesti Raamat.

Elu ja unenäo vahepealne raamat

Kanada kirjaniku **Bill Richardsoni** jutustus **“Hamelin pärast rotte”** on kummaline, veidi unenäoline raamat. Ega ilma juttu lugemata saa hästi peal-kirjastki aru! Hamelin on nimelt väikelinn, mis sai kuulsaks oma rotirohkusega. Päris palju legende on kirjutatud sellest, kuidas rotinuhklusest said võitu vilepuhujad, kelle nõidusliku pillimängule närilised lausa peavad järgnema. Hamelini legend jutustab aga kirjust vilepuhujast, kellele linlased soovitud tasu ei maksnud ja kes seepeale hoopis lapsed linnast välja viis – talle ei kuuletunud lastest vaid üks. Tüdruku heaks sõbraks on aga võrukaelast kass nimega Võru.

...

Minu kõige esimene mälestus ongi Võrust. Olin alles pätajal, veel mitte kaheaastane. Lamasin oma madalas ratasest voodis. Oli pärastlõunane aeg. Need olid Nuhtluse aastad ja rotte oli kõikjal. Olin liiga väike mõistmaks, mis nad on. Mul ei olnud sõna olendi kohta, kes üle mu teki hiilis. See oli pika soomuselise sabaga koletis. Põlevate punaste silmadega kurivaim.

Hakkasin nutma; see oli ärev, südantlõhestav kisa. Kes soaks mind aidata? Siis nägid mu silmad mingit kirjut segadust. Oli üks kápaviibe, üks lõugade lõksatus. Üks võidukas kräunatus. Rotti ei olnud enam. Olin päästetud. Ning tol päeval sõlmus tüdruku ja kassi vahel katkematu side.

Raamatu on tõlkinud Indra Feldman ja välja andnud kirjastus Tiritamm.

...
Kui Dinah´st rääkida, siis lõdises too talviti. Täna sel külmal detsembripäeval oli ta end kõvasti kerra tõmmanud, peaaegu

Tere, Hea Laps!

Oleme kaks Tallinna tüdrukut, kellele meeldib laulda. Oleme mõlemad väga sportlikud ja aktiivsed, üle kõige (peale muusika muidugi) armastame ujumist. Suvel võtsime kätte ja tegime oma bändi, mille nimeks sai suviselt SunShine. Võite vaadata ka meie kodulehekülge, mille aadress on www.freewebs.com/isunshinei

Nüüd on see lehekülg küll muutmisel, sest muutsime oma nime – nüüd on see Endest Night.

Meid on bändis ainult kaks ja ka laule on meil esialgu ainult kaks, aga kuna need „andsime välja“ veel Sunshine'i nime all, siis teeme nüüd ka uued laulud. Esialgu oleme esinenud vaid Heleni sünnipäeval, aga loodetavasti tuleb neid esinemisi tulevikus veel. Kohtumiseni!

Palju-palju päikest kõigile soovides,
Helen ja Sandra Kaisa (Endest Night)

Tere! Mul õnnestus teha intervjuu nende tüdrukutega, kes said Tivoli tuuridel popiks sellega, et teevad järele Vanilla Ninjat. Vanilla Ninja Kidsis esinesid: Marella, Kelly, Keili ja Kätlin.

■ Millal tuli teil mõte hakata Vanilla Ninjat järele tegema?

Marella: Kelly on seda juba algusest peale teinud, aga ta otsustas koosseisu vahetada ja siis tulimegi meie. Liikmeid on siin vahepeal meil palju olnud.

■ Mitmes kohas olete juba käinud esinemas? Kas jõuad neid kokku lugeda?

Kelly: Lugesdes kõiki neid Tivoli linnu kokku, siis arvesta ise... ikka päris mitmes!
Peale selle veel need Playback-üritused.

■ Kuidas te üldse esinema saite?

Kelly: Tutvused, tutvused...

■ Kas teil on ühine lemmikbänd ja see on Vanilla Ninja?

Kõik koos: Palju häid bände on!

Kelly: Aga Ninjad on meie ühiseks lemmikuks, jaa!

■ Kas teil on laval ka midagi naljakat juhtunud?

Kõik koos (naerdes): Jaa-aa!

Kelly: Minul murdus saapakonts

Kätlin: Ja Võrus pandi kaks korda järjest vale lugu mängima – pidi tulema "Cool Vibes",

aga tuli "I know" ja "Tough Enough"

Keili: Mul on juuksed mitu korda jäänud huuleläike külge – ja laulu ajal on neid raske ka ära võtta...

Marella: Aga mul tuli kitarririhm lahti, see polnud tegelikult naljakas, vaid üpris himus...

■ Olete te juba endale natsa kuulsust ka nende esinemistega teeninud?

Kelly: Kuulsust? Ei tea nüüd, kas see on kuulsus? Ütleme pigem nii, et Rate.ee sait teeb imesid. See ninjade jäljendamise kuulsus... ei tunne seda eriti...

Küsitles Anna-Maria Uulma
Harjumaalt

LEGO® Designer Sets sisaldab arvukalt toremaid ehitusmudeleid. Iga komplekti juures on häid mõtteid pakkuv raamatuke, milles on rohkesti innustavaid soovitusi ning juhendeid paljude erinevate mudelite ehitamiseks. Proovi Sinagi!

**OSALE
VÕISTLUSEL
JA VÕIDA!
Loosi läheb 2 LEGO lahendat
klotsikomplekti!**

Mitu ehitusjuhendit on komplektis 4883?

Tähista ristiga

17 10 8

Vastus saada hiljemalt
5. novembriks 2005 aadressile:
Hea Laps, Harju 1, Tallinn 10146

Nimi: _____

Address: _____

_____
_____

Dragons

Avasta Draakonite Võim!

BATTLE
B-DAMAN

PE $\frac{B}{2}$ 1378 2005,10

**KAS SA OLED JUBA KUULNUD
SELLISEST UUEST HITMÄNGUST NAGU B-DAMAN?**

See on mäng, kus B-Daman Meistriks saab mängija, kes suudab kõige täpsemalt sihtida laengutega takistuste pihta. Valmista ette oma B-Daman tegelane ja tulista vastase poolt üles seatud takistuste pihta ning saavuta B-Daman

Võta oma B-Daman ja tule B-Daman'i Meistrivõistlustele:
Tallinna Kaubamajas lasteosakonnas kuni
02.dets. igal reedel kell: 16.00-19.00

Lisainfo meie kodulehelt www.anvol.ee

